

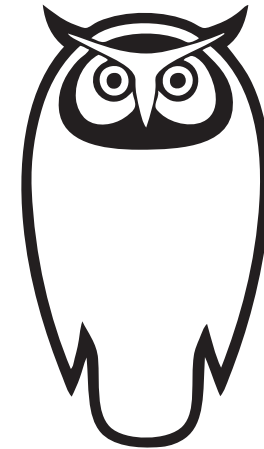

KLOKA LISTAN

2010

LÄKSAK
Stockholms läns landsting

Kloka Listan

Medveten läkemedelsbehandling
för största patientnytta

Kloka Listan 2010

Kloka Listan 2010 är evidensbaserade rekommendationer av kostnads-effektiva läkemedel för vanliga sjukdomar i öppen och slutenvård med tillägg av läkemedel för breda indikationer i specialiserad vård.

Kloka Listan bygger på ett omfattande arbete. Läksaks 23 expertgrupper ger förslag på rekommenderade läkemedel inom sina respektive terapiområden. I uppdraget ingår även att medverka vid upphandling av läkemedel för slutenvården. Upphandlingen beräknas 2009 ha gett sjukvården i SLL rabatter på totalt 170 mkr. Expertgruppernas förslag presenteras för Läkemedelsakkunniga (Läksak), som är en obunden tvärprofessionell medicinsk styrgrupp för läkemedelsarbetet i SLL. Efter noggranna genomgångar av förslagen fastställs rekommendationerna och Kloka Råd som belyser områden där preventiva insatser och behandling med läkemedel kan förbättras. De fem lokala läkemedelskommittéerna har sedan som huvuduppgift att sprida och få gehör för Läksaks rekommendationer och Kloka Råd hos förskrivare i primärvård, specialiserad öppen vård och vid sjukhusen i SLL.

Kloka Listan är ett mycket starkt varumärke vars betydelse har ökat genom åren. Landstinget följer noggrant följsamheten till rekommendationerna. Kloka Listans betydelse kommer att bli än mer påtaglig under 2010 då klinikerna vid akutsjukhusen ska täcka hälften av kostnaderna för läkemedel förskrivna på recept. Basläkemedel på Kloka Listan kommer dock att undantas. För dessa läkemedel kommer landstinget även fortsättningsvis att täcka hela kostnaden centralt. Psykiatrien och geriatriken kommer att få 20 % kostnadsansvar för alla läkemedel. Följsamheten till Kloka Listan kommer också att ha betydelse för ersättning till primärvårdsenheterna.

Särläkemedel (orphan drugs) som är indicerade vid olika sällsynta sjukdomar (< 5/10.000 invånare) är idag ett av de mest kostnadsdrivande läkemedelsområdena i Sverige och internationellt. Kostnader överstigande 1 miljon kronor per patient och år är inte ovanligt. Ofta rör det sig om ärftliga enzymläskjukdomar. Även nya cancerterapierna ingår i gruppen särläkemedel. Läksak har bildat en expertgrupp för att följa utvecklingen, samla erfarenhet och i nationellt samarbete medverka till utvärderingen av dessa läkemedel så att SLL föredömligt kan hantera detta område.

Under 2009 ökade fokus på patientsäkerheten. Undersökningar visar att ett stort antal patienter drabbas av läkemedelsrelaterade problem. Det vilar ett stort professionellt ansvar på oss förskrivare att medverka till att patienterna inte skadas av läkemedelsbehandling. En klok läkemedelshandling innebär att beakta patientens samtliga läkemedel, njurfunktionen, interaktioner, överkänslighet m m. Genom beslut i SLL, att all offentlig vård i Stockholm ska ha ett gemensamt journal-system (TakeCare), kommer sjukvården att få tillgång till en gemensam läkemedelslista som kommer att vara kopplad till Janusfönstret med varningar för olämpliga interaktioner, samt risker vid graviditet och amning.

Läs mer om Läksaks Kloka Råd och Kloka Listan med motiveringar på www.janusinfo.se som erbjuder ett brett utbud av producentobundna informations- och kunskapstjänster om läkemedel för sjukvården.

Lars L Gustafsson
Ordförande i Läksak

Bo Ringertz
Vice ordförande i Läksak

Läsanvisningar

Så här hittar du i Kloka Listan

Terapiavsnitten är sorterade i alfabetisk ordning. Innehållsförteckning finns på baksidan. Hänvisningar till rekommendationer för enskilda indikationer finns i registret på sid 120, substanser och preparat i registret på sid 126.

Utbytbara läkemedel

För att ett läkemedel ska få bytas på apotek ska det finnas upptaget i Läkemedelsverkets lista över utbytbara läkemedel; www.lakemedelsverket.se. Utbytbarhet gäller endast läkemedel inom läkemedelsförmånen; www.tlv.se.

⇔ Symbolen används i Kloka Listan för de läkemedel som apoteken kan komma att byta ut när de förskrivs på recept.

För generiskt utbytbara preparat rekommenderar Läksak principiellt enbart substansen. I Kloka Listan anges samtliga förekommande preparatnamn enligt ovanstående kriterier. Det betyder att en del preparat inte har angivits beroende på att de inte ingår i läkemedelsförmånen och därför inte får bytas ut på apotek.

När uppräkningsavslutningen av preparatnamn avslutas med "Substansnamn ..." anger "..." att företagsnamn är utelämnat och att generika finns från ett eller flera olika företag.

Generika vid beställning till slutenvård och andra vårdformer

Det preparat som rekommenderas anges först och i **fet stil** i uppräkningsavslutningen av preparatnamn. I Kloka Listan har preparat valts utifrån ändamålsenlighet, sortimentsbredd, lämpliga förpackningar och prisbild.

Lagen om generisk substitution gäller inte läkemedel på rekvisition. SLL har därför avtalat med sjukhusapoteken att byta till det rekommenderade preparatet vid leverans till läkemedelsförråd i slutenvård och andra vårdformer. Vid leveranssvårigheter levererar apoteket det bästa alternativet.

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

Upphandlade läkemedel

Stockholms läns landsting har upphandlat läkemedel för användning i slutenvård och andra vårdformer. Genom att ordinera och beställa upphandlade preparat kan sjukvården spara betydande belopp.

^{SLL} Symbolen används i Kloka Listan för de läkemedel som är upphandlade för 2010.

Nytt för 2010 är att vårdenheter som beställer läkemedel elektroniskt via WebbAbest ser det pris som kommer att faktureras och som baseras på SLL:s avtalspris. För upphandlade läkemedel som bereds av apoteket, t ex cytostatika och vissa antibiotika, kommer däremot rabatter att utbetalas i efterskott.

En förteckning över samtliga upphandlade läkemedel finns på sid 115.

Kloka Listan finns i flera versioner

"Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer" finns som hjälp vid beställning till läkemedelsförråd i olika vårdformer.

"Kloka Listan – för patienter och allmänhet" är språkligt anpassad för denna målgrupp och omfattar inom några områden råd och rekommendationer för egenvård utöver de som finns i övriga versioner av Kloka Listan. Rekommendationer som endast avser specialiserad vård har inte tagits med i denna version.

Läksaks Kloka Råd

 Symbolen används för att ange att det är ett av Läksaks Kloka Råd 2010

Läksaks Kloka Råd

Genom att följa och utvärdera läkemedelsförskrivningen i förhållande till medicinska riktlinjer och aktuellt kunskapsläge, utarbetar Läksak med expertgrupper rekommendationer för hur läkemedelsanvändningen i Stockholms län kan förbättras.

Budskapen förmedlas till förskrivarna genom informationsinsatser och fortbildningsaktiviteter i samarbete med de lokala läkemedelskommittéerna.

På www.janusinfo.se finns Läksaks Kloka Råd med beskrivning av bakomliggande problem samt råd om hur läkemedelsanvändningen kan förbättras. Löpande redovisas hur råden följs bl a genom uppföljning av förskrivningsdata över tid.

Kloka Råd 2010

Generellt – och särskilt viktigt hos äldre

- Beakta njurfunktionen vid val och dosering av läkemedel
- Var uppmärksam på läkemedelsbiverkningar! Dokumentera ogynnsamma effekter av läkemedel med ICD-kod, t ex Y57.9

Andningsvägar

- Inled aldrig astmabehandling med kombinationspreparat för inhalation
- Bibehåll alltid inhalationssteroid som bas i astmabehandlingen då långverkande beta-2-stimulerare läggs till
- Välj cetirizin eller loratadin, vilka är lika effektiva antihistaminer som flera gånger dyrare patentskyddade alternativ

Endokrinologi

- Motivera patienter med diabetes, övervikt eller hypertoni till livsstilsförändringar som bas för kardiovaskulär prevention
- Välj Insulatard vid insättning av basinsulin till patienter med diabetes mellitus typ 2 istället för Lantus eller Levemir

- Bra blodsockerkontroll räcker inte för att förebygga komplikationer vid typ 2-diabetes. Reglera även blodtryck och överväg simvastatinbehandling
- Sträva efter nära normalt blodsocker redan vid diagnos av diabetes mellitus. Beakta risken med hypoglykemi hos patienter med långvarig diabetes, känd hjärt-kärlsjukdom och hos äldre

Geriatrisk

- Neuroleptika bör undvikas till patienter med demens

Hjärta-kärl

- Motivera patienter med hypertoni, övervikt eller diabetes till livsstilsförändringar som bas för kardiovaskulär prevention
- Behandla blodtryck bättre – sätt upp målblodtryck tillsammans med patienten, kombinera mera och följ upp!
- Välj ACE-hämmare i första hand framför angiotensinreceptorblockerare (ARB) - även vid nedsatt njurfunktion
- Välj simvastatin för prevention av hjärt-kärlsjukdom hos hög-riskpatienter med ordinära till måttligt förhöjda kolesterolhalter
- Vid indikation för tromboemboliprofylax vid förmaksflimmer, välj i första hand warfarin. Följ utarbetade riktlinjer för uppföljning av warfarinbehandling

Infektion

- Undvik antibiotika de första 10 dagarna vid förkylning med purulent snuva och måttlig smärta över bihålorna
- Använd inte kinoloner vid okomplicerad cystit hos kvinnor
- När tvål och vatten inte räcker mot impetigo bör Altargo salva användas istället för Fucidin salva eller Heracillin

Matsmältningsorgan

- Magont utan känd orsak bör inte föranleda provbehandling med protonpumpshämmare
- Vid otillräcklig behandlingseffekt är högre dos av omeprazol att föredra framför byte till annat preparat

forts

Psykiatri

- Öka användningen av akamprosot och naltrexon vid alkoholberoende och följ upp behandlingen
- Vid indikation för läkemedelsbehandling av lätt till medelsvår depression, inled behandlingen med citalopram eller sertralín
- Uppmärksamma metabola effekter vid långvarig behandling med antipsykotiska läkemedel

Smärta, inflammation

- Vid artrossmärta, använd analgetika istället för glukosamin
- Använd i första hand amitriptylin vid farmakologisk behandling av generaliserade smärttillstånd som fibromyalgi

Allergi och anafylaxi

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

Akuta allergiska reaktioner

<i>adrenalin</i>	Adrenalin Mylan 1 mg/ml i.m.
<i>adrenalin</i>	Anapen
	Anapen Junior
<i>betametason</i>	Betapred
<i>loratadin</i>	⇔ Loratadin ratiopharm , Loratadin ...

Anafylaxi, angioödem, urtikaria; Akut internmedicin, Behandlingsprogram 2010 (SLL) samt www.janusinfo.se

Allergi

Allergisk rinit

Vid mer varaktiga besvär från näsa och bihålor har dagliga sköljningar av näshålan med koksaltlösning visat gynnsam effekt. Information om hjälpmedel kan fås på apotek.

Välj cetirizin eller loratadin, vilka är lika effektiva antihistaminer som flera gånger dyrare patentskyddade alternativ

ANTIISTAMIN

<i>cetirizin</i>	⇔ Cetirizin STADA , Cetirizin ...
<i>loratadin</i>	⇔ Loratadin ratiopharm , Loratadin ...

LOKAL STEROID

<i>mometason</i>	Nasonex
------------------	----------------

Lägsta möjliga underhållsdos bör eftersträvas.

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

••• forts Allergi

Allergisk konjunktivit

I första hand

natriumkromoglikat ⇔ **Lecrolyn**, Lomudal

I andra hand

emedastin **Emadine**

Astma sid 12

Urtikaria sid 49

Andningsvägar

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

Persisterande icke-allergisk rinit

LOKAL STEROID

mometason **Nasonex**

Lägsta möjliga underhållsdos bör eftersträvas.

LOKALT ANTIKOLINERGIKUM VID HYPERSEKRETION

ipratropium **Atrovent Nasal**

Allergisk rinit sid 9

Infektiös nästäppa

oxymetazolin **Nezeril***

Använd i högst 10 dygn. Överdoser inte.

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

Näspolypos

Vid diagnostiserad diffus näspolypos rekommenderas behandling med lokal steroid i form av nasal spray. Utvärdering efter cirka 3 månader.

mometason **Nasonex**

Återkommande icke infektionsorsakad rinosinuit

Hos patienter med känd inflammatorisk sjukdom i nässlemhinnan och återkommande akuta episoder av rinosinuit kan behandling med nasal steroid prövas.

mometason **Nasonex**

Akut maxillarsinuit sid 55

Akut streptokocktonsillit sid 55

Recidiverande streptokocktonsillit sid 55

Pseudokrupp

<i>betametason</i>	Betapred
--------------------	-----------------

Specialiserad vård

<i>adrenalin</i>	Adrenalin Mylan 1 mg/ml <i>späds för inhalation i nebulisator</i>
------------------	---

Tillfällig torrhosta

<i>etylmorfin</i> + <i>cocillanaextrakt</i> + <i>senegaextrakt</i>	Cocillana-Etyfin*
--	--------------------------

Rekommenderas inte till barn. Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

Astma

Målet med astmabehandlingen är symtomfrihet och normal lungfunktion. Eftersom astmasjukdomen varierar i svårighetsgrad över tiden bör behandlingen anpassas därefter. Anpassning av läkemedelsbehandling såväl uppåt som nedåt i behandlingstrappan bör övervägas.

Farmakologisk behandling av astma; www.lakemedelsverket.se

Steg 1

Tillfälliga besvär t ex vid ansträngning

KORTVERKANDE BETA-2-STIMULERARE

<i>terbutalin</i>	Bricanyl Turbuhaler
<i>salbutamol</i>	Airomir spray (med spacer)
<i>salbutamol</i>	Buventol Easyhaler

Steg 2

Kontinuerliga eller återkommande astmabesvär >2 ggr/vecka
Tillägg till steg 1

INHALATIONSSTEROID

I första hand

<i>budesonid</i>	Pulmicort Turbuhaler
<i>budesonid</i>	Pulmicort spray (med spacer)

I andra hand

<i>flutikason</i>	⇔ Flutide Diskus, Flixotide Diskus
-------------------	---

Bibehåll alltid inhalationssteroid, som bas i astmabehandlingen, då långverkande beta-2-stimulerare läggs till

Steg 3

Tillägg vid kvarstående astmabesvär trots behandling enligt steg 1+2

LÅNGVERKANDE BETA-2-STIMULERARE (LABA)

I första hand – ej monoterapi

<i>formoterol</i>	Oxis Turbuhaler
-------------------	------------------------

I andra hand – ej monoterapi

<i>salmeterol</i>	Serevent Diskus
-------------------	------------------------

forts

Inled aldrig astmabehandling med kombinationspreparat för inhalation

KOMBINATIONSLÄKEMEDEL STEROID OCH LABA

Kombinationsläkemedel kan övervägas av följsamhetskäl, men endast då tillägg av LABA till basbehandling med inhalationssteroider utvärderats och visats förbättra patientens astmakontroll.

Kombinationsinhalator

I första hand

<i>budesonid</i> + <i>formoterol</i>	Symbicort Turbuhaler
---	-----------------------------

I andra hand

<i>flutikason</i> + <i>salmeterol</i>	⇔ Seretide Diskus , Seretaide Diskus
--	---

Korttidsbehandling/akutbehandling

PERORALA STEROIDER

<i>betametason</i>	Betapred
<i>prednisolon</i>	Prednisolon Pfizer

Specialiserad vård

Bronkobstruktion

<i>terbutalin</i>	Bricanyl inj
<i>salbutamol</i>	⇔ Salbutamol Arrow , Ventoline
<i>ipratropium</i> + <i>salbutamol</i>	⇔ Combivent , Ipramol, Sapimol
<i>teofyllin</i>	Teofyllamin Ipex

Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)

KOL definieras som en obstruktiv lungfunktionsnedsättning med långsam progress och liten reversibilitet. **Rökstopp** minskar sjukdomens progresshastighet, hosta, slemproduktion och är den enskilt viktigaste åtgärden vid KOL. **Fysisk aktivitet** ingår i behandlingen i alla stadier av sjukdomen; www.fyss.se. Målet med behandlingen är att förbättra livskvaliteten och minska antalet exacerbationer. Långverkande luftrörsvidgare är basen i behandlingen. Förändringar i läkemedelsbehandlingen ska följas upp med riktade frågor om dyspné och exacerbationsfrekvens. Undvik polyfarmaci.

Behandling av kroniskt obstruktiv lungsjukdom, KOL;
www.lakemedelsverket.se

Symtomgivande KOL

Luftrörsvidgande, vid behovsmedicinering

KORTVERKANDE ANTIKOLINERGIKUM

<i>ipratropium</i>	Atrovent pulver
--------------------	------------------------

KORTVERKANDE BETA-2-STIMULERARE

<i>salbutamol</i>	Buventol Easyhaler
-------------------	---------------------------

Luftrörsvidgande, kontinuerlig behandling

Överväg långverkande bronkvidgande läkemedel.

LÅNGVERKANDE ANTIKOLINERGIKUM

<i>tiotropium</i>	Spiriva pulver
-------------------	-----------------------

eller

LÅNGVERKANDE BETA-2-STIMULERARE (LABA)

<i>formoterol</i>	Oxis Turbuhaler
<i>salmeterol</i>	Serevent Diskus

Kombination av långverkande antikolinergt och långverkande beta-2-stimulerande läkemedel kan övervägas.

forts

●●● forts KOL

Frekventa exacerbationer och FEV1 <50 % av förväntat värde

Överväg tillägg av

INHALATIONSSTEROID

<i>budesonid</i>	Pulmicort Turbuhaler
<i>flutikason</i>	⇔ Flutide Diskus , Flixotide Diskus

Exacerbationsförebyggande vid kronisk bronkit

<i>acetylcystein</i>	⇔ Acetylcystein Mylan , Viskoferm, Acetylcystein ... <i>brustablett</i>
----------------------	---

Korttidsbehandling vid exacerbation

PERORALA STEROIDER

<i>betametason</i>	Betapred
<i>prednisolon</i>	Prednisolon Pfizer

Nedre luftvägsinfektioner sid 56

Anemi

VITAMIN B₁₂

<i>cyanokobalamin</i>	⇔ Behepan , Betolvex, Betolvidon <i>tablett</i>
-----------------------	--

FOLSYRA

<i>folsyra</i>	Folacin
----------------	----------------

JÄRN

<i>ferrosulfat</i>	Duroferon
<i>järnsackaros</i>	Venofer ^{SLL}

Renal anemi sid 72

Anestesi

Lokalanestesi

Val av lokalanestetika sker utifrån önskad effektduration, risk för toxicitet och eventuellt behov av muskelrelaxation.

Ytanestesi av intakt hud eller vid bensår

<i>lidokain</i>	⇔ EMLA , <i>Tapin kräm</i>
+ <i>prilokain</i>	EMLA plåster

Slemhinneanestesi

<i>lidokain</i>	Xylocain gel ^{SLL}
<i>lidokain</i>	Xylocain spray

Perifera blockader

Adrenaltillsats ger något snabbare anslag och förlängd duration, men ska inte användas vid blockad av fingrar och tår.

I första hand – för snabbt anslag och medellång duration

<i>lidokain</i>	Xylocain
<i>lidokain</i>	Xylocain adrenalin
+ <i>adrenalin</i>	

Specialiserad vård

<i>mepivakain</i>	Carbocain
<i>mepivakain</i>	Carbocain adrenalin
+ <i>adrenalin</i>	

I andra hand – om längre duration önskas

<i>bupivakain</i>	Marcain
-------------------	----------------

Specialiserad vård

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

Intravenös regional anestesi

<i>prilokain</i>	Citanest
------------------	-----------------

Lägre toxicitet jämfört med övriga lokalanestetika.

Generell anestesi

ALLMÄNANESTETIKA

<i>propofol</i>	Propofol-Lipuro ^{SLL}
-----------------	---------------------------------------

MUSKELRELAXANTIA

<i>atracurium</i>	Atracurium-hameln ^{SLL}
<i>rocuronium</i>	Esmeron ^{SLL}

Postoperativt illamående och kräkning

ANTIEMETIKA

<i>betametason</i>	Betapred
<i>droperidol</i>	Dridol
<i>ondansetron</i>	⇔ Ondansetron Fresenius Kabi ^{SLL} , Zofran, Zotrix, Ondansetron ... <i>inj</i>
<i>ondansetron</i>	⇔ Ondansetron Teva ^{SLL} , Zofran, Ondansetron ... <i>tablett</i>

Postoperativt illamående och kräkning (PONV) sid 83, samt www.janusinfo.se

Barn och läkemedel

Det har gjorts få läkemedelsstudier på barn. Läkemedelsrekommendationer till barn baseras därför i stor utsträckning på klinisk erfarenhet. I avsaknad av dokumentation är tillverkarna återhållsamma med att rekommendera sina produkter för denna patientgrupp. Förskrivning utanför godkänd åldersgrupp och indikation, så kallad "off-label"-förskrivning, är vanligt.

Läkemedelsomsättning

Förskrivning ska följa dosrekommendationer baserade på ålder, vikt eller kroppsyta. Läkemedelsomsättningen hos nyfödda och spädbarn upp till ungefär sex månaders ålder är ofta långsammare än hos äldre barn och vuxna. Förskolebarn har ofta en effektiv elimination av läkemedel vilket kan innebära att de behöver en högre dos per kg kroppsvikt och/eller kortare dosintervall än vuxna. För somliga läkemedel spelar ärftliga egenskaper (genotyp) eller interaktion med andra läkemedel en avgörande roll för dosbehovet. För vissa läkemedel, t ex antiepileptika, behöver doseringen styras utifrån plasmakoncentrationsmätningar av läkemedlet.

Biverkningar

Ju yngre barn, desto svårare är det att identifiera biverkningar. Fysiologiska förhållanden och läkemedelsmetabolismen skiljer sig mellan barn och vuxna. Det innebär att barn kan drabbas av andra biverkningar än vuxna. För alla patienter är det viktigt att rapportera misstänkta biverkningar till Läkemedelsverkets regionala biverkningscentrum.

Praktiska råd

Det kan vara svårt att få små barn att ta sina mediciner. Följsamheten styrs av barnets ålder och förmåga till medverkan i behandlingen, vårdnadshavarens motivation, läkemedlets beredningsform samt läkarens och sjuksköterskans engagemang.

- Försök med tablett för barn från cirka tre års ålder. Många mixturer, framför allt penicilliner, smakar illa. Föräldrar underskattar ofta barnets förmåga att svälja tablett. Det är bra om barnet redan på mottagningen kan prova läkemedel i tablettform.
- Det är lättare att svälja tablett ihop med någon trögflytande vätska med "klumpar" i, t ex fruktyoghurt. Efteråt ska barnet dricka vätska. Observera att vissa tablett inte får delas eller krossas. En förteckning över dessa finns på www.apoteketfarmaci.se, Nyheter och fakta, Broschyrer, Läkemedelshantering, Sväljes hela.
- All inhalationsbehandling behöver noga övas vid insättning och repeteras vid återbesök.

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn finns för närvarande inom följande områden; www.janusinfo.se:

Allergi	Hud
Andningsvägar	Mag-tarmsjukdomar
Astma	Migrän

Endokrinologi

Diabetes mellitus

Motivera patienter med diabetes, övervikt eller hypertoni till livsstilsförändringar som bas för kardiovaskulär prevention

Alla patienter med diabetes mellitus bör få råd om livsstilsfaktorer – lämplig kost och daglig fysisk aktivitet, rökstopp samt betydelsen av viktnedgång vid övervikt.

Mål för HbA1c

Sträva efter nära normalt blodsocker redan vid diagnos av diabetes mellitus. Beakta risken med hypoglykemi hos patienter med långvarig diabetes, känd hjärt-kärlsjukdom och hos äldre

God glukoskontroll är viktig för att minska symtom på hyperglykemi och hypoglykemi samt för att förhindra diabetiska komplikationer. Målvärde för glukoskontroll vid diabetes är HbA1c $\leq 6,0$ %. Målet anpassas individuellt. Vid nydiagnostiserad diabetes typ 2 och åren därefter kan målet sättas lägre, $\leq 5,0$ %. Beakta risk för hypoglykemi. Hos äldre, där förebyggande av diabeteskomplikationer inte är huvudmålet för behandlingen, kan högre värden accepteras.

Multifaktoriell behandling

Bra blodsockerkontroll räcker inte för att förebygga komplikationer vid typ 2-diabetes. Reglera även blodtryck och överväg simvastatinbehandling

Hjärt-kärlsjukdom är vanligt vid diabetes. Förutom glukoskontroll är det viktigt att uppnå målblodtryck $<130/80$ mmHg. ACE-hämmare är första-handsmedel vid diabetes mellitus med mikroalbuminuri. Simvastatin-behandling är oftast indicerad. **Hjärta och kärl** sid 35.

Perorala antidiabetika

Vid behandling av feta patienter (BMI >30 kg/m²) med typ 2-diabetes reducerar metformin total mortalitet samt kardiovaskulär mortalitet och morbiditet. Metformin rekommenderas även för överviktiga (BMI 25-30 kg/m²) med diabetes.

Nationella riktlinjer för diabetesvården; www.socialstyrelsen.se
Genomgången av läkemedel vid diabetes; www.tlv.se
Läkemedelsverket kommer att publicera behandlingsrekommendationer för diabetes mellitus 2010.

Perorala antidiabetika

I första hand

metformin ⇔ **Metformin Meda**, Metformin ...

I andra hand

glimepirid ⇔ **Glimepirid BMM Pharma**, Amaryl, Glimepirid ...

glipizid **Mindiab**

I tredje hand

*glibenklamid** **Glibenklamid Recip**

* Begränsad subvention från 2010-03-01; www.tlv.se

Insulinbehandling

Insulinbehandling krävs för alla patienter med typ 1-diabetes. Vid typ 2-diabetes behövs ofta insulinbehandling för att få acceptabel glukoskontroll. Insulindosen ska justeras så att behandlingsmålet nås; www.viss.nu.

INSULIN OCH INSULINANALOGER

Snabbverkande insulinanalog

insulin lispro **Humalog**

insulin aspart **NovoRapid**

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

●●● forts Diabetes mellitus

Specialiserad vård

insulin humant **Humulin Regular** ^{SLL}

Rekommenderas vid intravenös infusion.

Medellångverkande insulinanalog med snabbt insättande effekt

insulin lispro **Humalog Mix**

insulin aspart **NovoMix**

Medellångverkande humaninsulin

Som basinsulin vid diabetes mellitus typ 2 rekommenderas humaninsulin

insulin humant **Insulatard**

Välj Insulatard vid insättning av basinsulin till patienter med diabetes mellitus typ 2 i stället för Lantus eller Levemir

Specialiserad vård

Långverkande insulinanalog

Insulin glargin kan prövas hos patienter som vid behandling med medellångverkande humaninsulin:

- har ofta förekommande nattliga hypoglykemier (gäller framför allt patienter med typ 1-diabetes)
- har symtomgivande blodsockersvängningar relaterat till insulinbrist (gäller framför allt vid typ 1-diabetes)

*insulin glargin** **Lantus**

* Begränsad subvention vid typ 2-diabetes från 2010-03-01; www.tlv.se

Diabeteshjälpmiddel

Rekommendationer för egenmätning av glukos vid diabetes mellitus; www.janusinfo.se

●●● Endokrinologi

Svår hypoglykemi/insulinkoma

glukagon **Glucagon Novo Nordisk**

Perorala antidiabetika, som sulfonylurea, kan ge upphov till långvarig hypoglykemi som alltid ska föranleda inläggning.

Tyreoideahormon

levotyroxin **Levaxin**

Specialiserad vård

Tyreostatika

tiamazol **Thacapzol**

Till gravida och ammande samt vid intolerans mot tiamazol

propyltiouracil **Tiotil**

Binjurebarkshormoner

GLUKOKORTIKOIDER – substitution

hydrokortison **Hydrokortison Nycomed**

hydrokortison **Solu-Cortef**

MINERALKORTIKOIDER – substitution

fludrokortison **Florinef**

Hypofys-/hypotalamushormoner

desmopressin **Minirin tablett**
⇔ **Minirin**, Minirinmelt *munlöslig tablett*
⇔ **Minirin**, Desmopressin ... *nässpray*

oktreatid ⇔ **Octreotide Hospira** ^{SLL}, Sandostatin

oktreatid **Sandostatin LAR** ^{SLL}
långverkande

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Graviditet, amning och läkemedel

Det kan vara svårt för läkare och barnmorskor att bedöma vilken risk moderns läkemedelsanvändning innebär för fostret. Under graviditetens första trimester föreligger störst risk för missbildningar, men fostrets nervsystem kan påverkas under hela graviditeten.

Läkemedel kan antingen utgöra en dominerande skadefaktor vid uppkomsten av missbildningar, eller utgöra en komponent i en multifaktoriell bakgrund och medföra en riskökning. Fostret kan under hela graviditeten påverkas av läkemedlets farmakologiska effekter. Utsättningsymtom/ "abstinenssymtom" kan uppträda hos barnet under nyföddhetsperioden.

Läkemedel kan passera över till bröstmjölken, men behöver inte ge effekter på barnet. Risken för farmakologisk effekt på barnet beror, förutom på läkemedelskoncentrationen i mjölken, även på barnets förmåga att ta upp och eliminera läkemedlet. Nyttan med amningen bör vägas mot eventuell påverkan på barnet. Risken för negativa effekter är större när det gäller prematura barn och vid långtidsbehandling av modern.

Läkemedel och fosterskador; www.janusinfo.se

Läkemedel och amning; www.janusinfo.se

Vid frågor om läkemedel under graviditet och vid amning, kontakta Karolinska läkemedelsinformationscentralen, Karolic; tfn 585 810 60, karolic@karolinska.se

Gynekologi, obstetrik

Antikonception

Antikonception; www.lakemedelsverket.se och **Riktlinjer för behandling med hormonella preventivmetoder;** www.janusinfo.se.

Kombinerad hormonell antikonception

En högeffektiv preventivmetod med ett så gott som hundraprocentigt skydd mot oönskade graviditeter. Kombinerade p-piller innehåller oftast etinylöstradiol, ett syntetiskt östrogen, samt gestagen. Vid nyförskrivning är monofasiskt lågdoserat p-piller med levonorgestrel förstahandsval.

Positiva hälsoeffekter

- Minskad risk för äggstocks-, livmoder- och kolorektalcancer
- Minskad smärta vid menstruation
- Minskade blödningar, vilket minskar förekomsten av järnbristanemi
- Regelbundna blödningar
- Minskad förekomst av funktionella ovarialcystor
- Fertiliteten bevaras bättre efter användning av kombinerade p-piller

Negativa hälsoeffekter

- Ökad risk för venös tromboembolism (VTE)

Östrogenkomponenten står för den ökade blodproppsrisken och gestagenkomponenten modifierar risken. Kombinerade p-piller innehållande levonorgestrel har lägre risk för venös trombos än preparat med övriga gestagener. Den årliga trombosincidensen hos friska kvinnor i fertil ålder som inte använder p-piller är 1/10 000. För p-pilleranvändare är motsvarande siffra 2-4/10 000 att jämföra med incidensen vid graviditet som är 10/10 000.

Gestageninnehållet varierar med olika preparat och står för huvuddelen av de upplevda biverkningarna, såsom bröstsvullnad, humörpåverkan och nedstämdhet. Viktökning kan förekomma. Beakta biverkningar inför fortsatt förskrivning.

KOMBINERADE P-PILLER OCH P-RING

I första hand

<i>levonorgestrel</i> + <i>etinylostradiol</i>	⇔ Neovletta , Rigevidon
---	--------------------------------

I andra hand

<i>etonogestrel</i> + <i>etinylostradiol</i>	NuvaRing* vaginalinlägg
<i>drospirenon</i> + <i>etinylostradiol</i>	Yaz**

* Ingår inte i läkemedelsförmånen men subventioneras av SLL till kvinnor under 23 år

** Ingår inte i läkemedelsförmånen och subventioneras inte av SLL till kvinnor under 23 år

Gestagena metoder

Den preventiva säkerheten varierar mellan olika gestagena metoder. Någon ökad trombosrisk föreligger inte.

LÅGDOSERADE GESTAGENMETODER

Minipiller ger sämre preventiv säkerhet än kombinerade hormonella preventivmedel och rekommenderas därför inte som förstahandsmetod till unga kvinnor. Ingen ökad risk för urkalkning av skelettet föreligger hos användare av lågdoserade gestagenmetoder.

Hormonspiral (livmoderinlägg) ger minskad blödningsmängd, minskad anemi och minskad risk för livmodercancer. Användning av hormonspiral ger ofta initialt mycket småblödningar och därefter sparsamma blödningar eller amenorré.

<i>levonorgestrel</i>	Mirena livmoderinlägg
-----------------------	------------------------------

MELLANDOSERADE GESTAGENMETODER

Mellandoserade gestagenmetoders preventiva säkerhet är jämförbar med kombinerade p-pillers. Kan även användas av ammande kvinnor, men tidigast 6 veckor efter födelsen av ett friskt, fullgånget barn. Blödningoregelbundenheter, humörsvingningar, bröstsvullnad, viktökning och akne är de vanligaste biverkningarna.

<i>desogestrel</i>	Cerazette tablett
<i>etonogestrel</i>	Implanon implantat

HÖGDOSERADE GESTAGENMETODER

Högdoserade långverkande gestagener ger ett högeffektivt skydd mot oönskade graviditeter. Den endogena östrogenproduktionen blir så låg att det finns en risk för urkalkning av skelettet, vilket ska beaktas hos tonåringar och kvinnor över 45 år. Amenorré och oregelbundna blödningar är vanligt.

<i>medroxyprogesteron</i>	Depo-Provera inj
---------------------------	-------------------------

Icke-hormonell antikonception

KOPPARSPIRAL

Kopparspiral kan rekommenderas till kvinnor oavsett om de varit gravida eller inte. Hos de allra yngsta är spiral inte ett förstahandsalternativ, men kan övervägas efter individuell riskbedömning. Biverkan av kopparspiral är riklig menstruation och dysmenorré.

Akut antikonception

Levonorgestrel 1,5 mg i engångsdos är en effektiv metod för att förhindra en oönskad graviditet efter ett oskyddat samlag. Metoden hämmar eller förskjuter ägglossningen och påverkar inte endometriet och därmed inte en eventuell implantation. Effektiviteten är 95 % inom 24 timmar, 85 % inom 25–48 timmar och kring 60 % efter 49–72 timmar.

<i>levonorgestrel</i>	Norlevo
-----------------------	----------------

Kopparspiral är också en effektiv metod om insättning sker inom 5 dagar efter ett oskyddat samlag.

Riklig menstruation

tranexamsyra ⇔ **Cyklokapron**, Cyklonova, Tranon
levonorgestrel **Mirena livmoderinlägg**

Dysmenorré

naproxen ⇔ **Pronaxen**, Alpoxen, Naproxen ...

Vaginit, vaginos

Diagnostik och behandling av sjukdomar i vulva och vagina;
www.janusinfo.se

Vid candidainfektion

I första hand

klotrimazol **Canesten vaginaltablett**

I andra hand

flukonazol ⇔ **Fluconazol Krka**, Diflucan, Flukonazol ... kapsel

Vid bakteriell vaginos och trichomonas

metronidazol **Flagyl tablett**

Mjölkstockning vid amning

oxytocin **Syntocinon nässpray**

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

Behandlingskrävande klimakteriebesvär

Riktlinjer för behandling av klimakteriella besvär; www.janusinfo.se

Tre av tio kvinnor i övergångsåldern har så svåra besvär (svettningar, värmevallningar och sömnproblem) att de vill ha behandling. Dessa besvär varar oftast under några år före och efter den sista menstruationen, menopausen. Lägsta effektiva dos ska användas under kortast möjliga tid.

Kvinnor med menopaus före 45 års ålder ska alltid erbjudas substitutionsbehandling med medelpotent östrogen, HT (hormone therapy), till förväntad menopausålder om inga kontraindikationer föreligger. Vid urogenitala symtom med torra slemhinnor på grund av östrogenbrist har lokal behandling med östrogen god effekt.

Positiva hälsoeffekter

- God symtomlindring på värmevallningar och svettningar.
- Gynnsam effekt på benmineralhalten och minskad risk för fraktur.
- Minskad risk för kolorektalcancer.

Negativa hälsoeffekter

- Ökad risk för livmodercancer vid behandling med enbart östrogen. Alla kvinnor som inte är hysterektomerade och behandlas med medelpotent östrogenpreparat ska ha gestagentillägg.
- Ökad risk för bröstcancer vid behandling med medelpotent östrogen. Risken ökar med behandlingstidens längd och är större vid kombinationsbehandling (östrogen + gestagen) jämfört med enbart östrogensubstitution. Risken med kombinationsbehandling ökar märkbart efter fem år.
- Tre gånger ökad risk för venös tromboembolism.
- Ökad risk för stroke.

Kontraindikationer mot substitution med medelpotent östrogen är bröst- eller livmodercancer, tidigare djup ventrombos eller lungemboli samt pågående leversjukdom. Behandlingen bör utvärderas och omprövas regelbundet.

forts

GESTAGEN- ÖSTROGENKOMBINATIONER

I första hand – fast kombination för bättre compliance
Sekventiell behandling

noretisteron + östradiol	Novofem
-----------------------------	----------------

Kontinuerlig behandling

noretisteron + östradiol	⇔ Activelle , Cliovelle
medroxyprogestron + östradiol	Indivina

I andra hand – individuell kombination östrogen + gestagen

ÖSTROGENER

östradiol	Femanest tablett
östradiol	Estradot plåster

GESTAGENER

medroxyprogesteron	Provera
noretisteron	Primolut-Nor
levonorgestrel	Mirena livmoderlinlägg

ÖSTROGENER FÖR LOKAL BEHANDLING

Mot slidtorrhet. Kräver inget gestagentillägg.

östradiol	Vagifem
östriol	Ovesterin kräm, vagitorium

Specialiserad vård

Förvärkar och hotande förtidsbörd

terbutalin	Bricanyl
atosiban	Tractocile

Profylaktiskt mot Rh-immunisering

immunoglobulin anti-D	Rhophylac ^{SLL}
--------------------------	---------------------------------

Cervixutmognad

dinoproston	Minprostin
misoprostol	Cytotec

Värkstimulerande

oxytocin	Syntocinon
----------	-------------------

Blödning vid förlossning och abort

I första hand

oxytocin	Syntocinon
----------	-------------------

I andra hand

metylergometrin	Methergin
-----------------	------------------

Medicinsk abort

mifepriston	Mifegyne
misoprostol	Cytotec

Nedläggning av amning

kabergolin	⇔ Dostinex , Kabergolin ...
------------	------------------------------------

Hyperprolaktinemi

bromokriptin	Pravidel
--------------	-----------------

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Specialiserad vård

Fertilitetsbehandling

Ovulationsstimulering

I första hand

klomifen **Pergotime**

I andra hand – FSH-preparat

Ovulationsinduktion efter ovulationsstimulering

koriongonadotropin **Pregnyl**

Nedreglering av gonadotropiner

nafarelin **Synarela nässpray**

Gonadotropinantagonist

ganirelix **Orgalutran inj**

Lutealfasstöd

progesteron **Progesteron MIC APL vagitorium**

Hjärta och kärl

Rekommendationerna av hjärt-kärlläkemedel gäller lika för män och kvinnor.

Prevention av hjärt-kärlsjukdom

Motivera patienter med hypertoni, övervikt eller diabetes till livsstilsförändringar som bas för kardiovaskulär prevention

Livsstilsåtgärder

Rökstopp, fysisk aktivitet och balanserad kost.

Nikotinberoende sid 87

Blodtryckssänkande läkemedel

Behandla blodtryck bättre – sätt upp målblodtryck tillsammans med patienten, kombinera mera och följ upp!

Hypertoni sid 36

Lipidsänkande läkemedel

Välj simvastatin för prevention av hjärt-kärlsjukdom hos högriskpatienter med ordinära till måttligt förhöjda kolesterolhalter

Simvastatin är väldokumenterat för reduktion av morbiditet och mortalitet. För kardiovaskulär prevention hos patienter utan avancerade lipidrubbingar bör risken och inte kolesterolnivån styra behandlingen.

Rekommenderad simvastatindos är 20–40 mg/dag som kardiovaskulär prevention till det stora flertalet högriskpatienter med ordinära till måttligt förhöjda kolesterolhalter. Den högre dosen är bäst dokumenterad, ger även en något större kolesterolsänkning och kan eftersträvas om patienten tolererar denna, men är inte en dos som ska ges till alla patienter.

forts

STATIN

simvastatin ⇔ **Simvastatin Actavis, Zocord, Simvastatin ...**
(20–)40 mg/dygn

Simvastatin för kardiovaskulär prevention hos högriskpatienter ... och Avancerade lipidrubbningar – utredning och behandlingsrekommendation; www.janusinfo.se

Arteriell trombosprofilax

Trombosprofilax vid ischemisk hjärtsjukdom sid 39, efter hjärtinfarkt sid 40, vid förmaksflimmer sid 44, perifer artärsjukdom sid 45, TIA/ischemisk stroke sid 67.

ASA rekommenderas inte som primärpreventiv behandling för patienter utan manifest aterosklerosjukdom.

Hypertoni

Bra blodtrycksbehandling är en viktig del av kardiovaskulär prevention i alla åldrar, åtminstone upp till 85 år. Idag föreligger underbehandling. Målbloodtryck <140/90 mmHg vid okomplicerad hypertoni. Vid samtidig diabetes mellitus eller njursjukdom eller mycket hög hjärt-kärlrisk, t ex tidigare stroke/TIA, hjärtinfarkt, hjärtsvikt, perifer artärsjukdom, bör ett lägre målbloodtryck, <130/80 mmHg, eftersträvas. Ofta krävs kombinationsbehandling. Fler patienter bör nå målbloodtryck!

Rekommendationer för behandling av hypertoni; www.janusinfo.se

I första hand

ACE-HÄMMARE

enalapril ⇔ **Enalapril Sandoz, Linatil, Renitec, Enalapril ...**
ramipril ⇔ **Ramipril Sandoz, Triatec, Ramipril ...**

Hypertoni vid diabetes mellitus med eller utan nefropati bör behandlas med ACE-hämmare.

KALCIUMANTAGONIST

amlodipin ⇔ **Amlodipin BMM Pharma, Amloratio, Norvasc, Amlodipin ...**

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

TIAZIDER – lågdos

hydrokortiazid + *amilorid* ⇔ **Normorix mite, Amiloferm mite, Moduretic mite, Sparkal mite**

hydrokortiazid ⇔ **Esidrex**
12,5–25 mg/dygn

bendroflumetiazid ⇔ **Salures**
2,5 mg/dygn

KOMBINATIONER AV OVANSTÅENDE PREPARAT

ACE-hämmare plus amlodipin är en rekommenderad kombination.

Fast kombinationspreparat

enalapril + *hydrokortiazid* ⇔ **Enalapril Comp Sandoz, Linatil Comp, Renitec Comp, Enalapril Comp ..., Enalapril/Hydrochlorothiazide ...**

I andra hand

BETABLOCKERARE

*metoprololsuccinat** ⇔ **Seloken ZOC, Metoprolol ...**

* Begränsad subvention; www.tlv.se

Betablockerare ges som tilläggsbehandling vid hypertoni eller vid samtidig ischemisk hjärtsjukdom, rytmrubbningar, hjärtsvikt eller migrän. Kombinationen tiazider och betablockerare medför en ökad risk för diabetogena effekter.

Vid indikation för renin-angiotensinblockad hos patienter med ACE-hämmarintolerans

ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)

*kandesartan** ⇔ **Atacand, Amias**

*losartan** ⇔ **Cozaar**

* Begränsad subvention; www.tlv.se

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

●●● forts Hypertoni

För optimal blodtryckssänkande effekt är det oftast lämpligt att kombinera med tiazyd, varför även kombinationspreparat rekommenderas.

*kandesartan** + *hydroklortiazid* ⇔ **Atacand Plus**, Blopresid Comp, Ratacand Plus

*losartan** + *hydroklortiazid* ⇔ **Cozaar Comp**, Losazid Comp

*losartan** + *hydroklortiazid* ⇔ **Cozaar Comp Forte**, Losazid Comp Forte

* Begränsad subvention; www.tlv.se

Välj ACE-hämmare i första hand framför angiotensinreceptorblockerare (ARB) – även vid nedsatt njurfunktion

Specialiserad vård

ALFA- OCH BETABLOCKERARE

*labetalol** ⇔ **Trandate**

* Begränsad subvention; www.tlv.se

ALFABLOCKERARE

doxazosin ⇔ **Doxazosin ratiopharm**, Doxazosin ...

ALDOSTERONANTAGONIST

spironolakton ⇔ **Spirolakton Pfizer**, Aldactone, Spirolakton ...

Ischemisk hjärtsjukdom

Prevention

STATIN

simvastatin ⇔ **Simvastatin Actavis**, Zocord, Simvastatin ... (20–)40 mg/dygn

Simvastatin för kardiovaskulär prevention hos högriskpatienter ...
www.janusinfo.se

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

●●● Hjärta och kärl

TROMBOCYTHÄMMARE

acetylsalicylsyra ⇔ **Trombyl**
75 mg/dygn

Vid misstanke om instabil kranskärslssjukdom/hjärtinfarkt ges en laddningsdos om 500 mg buffrad acetylsalicylsyra, t ex Magnecyl brus eller brustablett Bamyl.

Specialiserad vård

ÖVRIGA ANTITROMBOTISKA LÄKEMEDEL

klopidogrel ⇔ **Plavix**, Grepid, Clopidogrel ...

Tidsbegränsad kombinationsbehandling med ASA vid instabil kranskärslssjukdom eller PCI med stent samt som alternativ vid ASA-överkänslighet. Vid gastrointestinal intolerans är det säkrare från ulcussynpunkt att lägga till PPI till ASA än att byta till klopidogrel.

Rekommendationer för behandling av kranskärslssjukdom med klopidogrel (Plavix) som tillägg till Trombyl; www.janusinfo.se

enoxaparin ⇔ **Klexane** ^{SLL}

fondaparinux ⇔ **Arixtra** ^{SLL}

abciximab ⇔ **ReoPro** ^{SLL}

Angina pectoris

Anfallskuperande

NITROGLYCERIN

glyceryltrinitrat ⇔ **Nitromex**

glyceryltrinitrat ⇔ **Glytrin**, Nitrolingual spray

Specialiserad vård

glyceryltrinitrat ⇔ **Nitroglycerin BMM Pharma inf**

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag
^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

●●● forts Angina pectoris

Anfallsförebyggande

BETABLOCKERARE

<i>bisoprolol</i>	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ...
<i>metoprololsuccinat</i>	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol ...

KALCIUMANTAGONISTER

<i>verapamil</i>	Isoptin Retard
<i>amlodipin</i>	⇔ Amlodipin BMM Pharma , Amloratio, Norvasc, Amlodipin ...

NITRATER

<i>isosorbid-5-mononitrat</i>	⇔ Imdur , Isosorbidmononitrat ...
<i>glyceryltrinitrat</i>	Suscard

Sekundärprofylax efter hjärtinfarkt

ACETYLSALICYLSYRA

<i>acetylsalicylsyra</i>	Trombyl 75 mg/dygn
--------------------------	------------------------------

BETABLOCKERARE

<i>metoprololsuccinat</i>	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol ... måldos 200 mg/dygn*
---------------------------	--

STATIN

<i>simvastatin</i>	⇔ Simvastatin Actavis , Zocord, Simvastatin ... (20-)40 mg/dygn
--------------------	---

Simvastatin för kardiovaskulär prevention hos högriskpatienter ...
www.janusinfo.se

ACE-HÄMMARE

Vid nedsatt vänsterkammerfunktion, diabetes mellitus eller hypertoni

<i>ramipril</i>	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ... måldos 10 mg/dygn*
-----------------	--

* Måldosen har visats minska sjuklighet och bör eftersträvas om patienten tolererar detta.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

●●● Hjärta och kärl

ALDOSTERONANTAGONIST

Vid hjärtsvikt efter hjärtinfarkt, överväg

<i>spironolakton</i>	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ... 25 mg/dygn
----------------------	--

Hjärtsvikt

Icke symtomgivande nedsättning av vänsterkammerfunktionen; NYHA I

ACE-HÄMMARE

<i>enalapril</i>	⇔ Enalapril Sandoz , Linatil, Renitec, Enalapril ... måldos 20 mg/dygn*
<i>ramipril</i>	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ... måldos 10 mg/dygn*

Måttlig hjärtsvikt; NYHA II

ACE-hämmare enligt ovan i kombination med

BETABLOCKERARE

<i>bisoprolol</i>	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ... måldos 10 mg/dygn*
<i>metoprololsuccinat</i>	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol ... måldos 200 mg/dygn*

Vid dosering 2,5 mg bisoprolol bör tabletten vara delbar (inte Bisoprolol Sandoz).

Svår hjärtsvikt; NYHA III-IV

Preparat enligt ovan samt

ALDOSTERONANTAGONIST

<i>spironolakton</i>	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ... 25 mg/dygn*
----------------------	---

forts

* Måldosen har visats minska sjuklighet och bör eftersträvas om patienten tolererar detta.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

Välj ACE-hämmare i första hand framför angiotensinreceptorblockerare (ARB)

Vid ACE-hämmarintolerans

ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)

kandesartan	⇔ Atacand , Amias
	måldos 32 mg/dygn*

Symtomatisk hjärtsviktsbehandling

DIURETIKA

furosemid	⇔ Furix ^{SLL} , Impugan, Furosemid ...
furosemid	Lasix Retard
hydroklortiazid	Esidrex
bendroflumetiazid	Salures

Specialiserad vård

Vid otillräcklig diuretikaeffekt överväg metolazon (Zaroxolyn, licenspreparat).

Vid hypokalemi

I första hand

spironolakton	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ...
---------------	--

I andra hand

amilorid	Amilorid Mylan
kaliumklorid	Kaleorid

* Måldosen har visats minska sjuklighet och bör eftersträvas om patienten tolererar detta.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Vid förmaksflimmer eller som symtomatisk tilläggsbehandling vid svår hjärtsvikt

Överväg

<i>digoxin</i>	Digoxin BioPhausia
----------------	---------------------------

God frekvensreglering är alltid viktigt vid förmaksflimmer.

Specialiserad vård

Inotropa och blodtryckshöjande läkemedel

<i>adrenalin</i>	Adrenalin Mylan
<i>dobutamin</i>	Dobutamin Carino (licenspreparat) 250 mg/50 ml
<i>isoprenalin</i>	Isoprenalinsulfat APL
<i>noradrenalin</i>	Noradrenalin Abcur

Levosimendan (Simdax) jämfört med placebo och dobutamin vid svår hjärtsvikt; www.janusinfo.se

Förmaksflimmer, förmaksfladder

Frekvensreglering

God frekvensreglering är alltid viktigt vid förmaksflimmer. Digoxin rekommenderas inte som monoterapi för frekvensreglering vid paroxysmalt förmaksflimmer.

<i>bisoprolol</i>	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ...
<i>verapamil</i>	Isoptin Retard
<i>digoxin</i>	Digoxin BioPhausia

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

●●● forts Förmaksflimmer, förmaksfladder

Vid indikation för tromboemboliprofylax vid förmaksflimmer, välj i första hand warfarin. Följ utarbetade riktlinjer för uppföljning av warfarinbehandling

Tromboemboliprofylax

warfarin **Waran**

PK-INR målvärde: individuellt mellan 2,0 och 3,0.
Antivitamin K-läkemedel sid 46

Vid förmaksflimmer när warfarin inte kan eller inte bör ges
acetylsalicylsyra **Trombyl**

75 mg/dygn

Tveksam nytta av ASA vid CHADS2-score 0 och ålder <60 år.

Förmaksflimmer och antitrombotisk behandling; www.janusinfo.se

Specialiserad vård

Rytmrubbningar

adenosin **Adenosin Life Medical**

amiodaron **Cordarone**

atropin **Atropin Mylan**

flekainid **Tambocor**

BETABLOCKERARE

metoprolol **Seloken inj**

KALCIUMANTAGONIST

verapamil **Isoptin inj**

DIGITALISGLYKOSID

digoxin **Digoxin BioPhausia inj**

●●● Hjärta och kärl

Sekundärprevention efter TIA/stroke sid 67

Perifer artärsjukdom

Livsstilsåtgärder

Rökstopp och gångträning är särskilt viktiga. Vid behov fotvård.

Blodtryckssänkande behandling

Målvärde <130/80. **Hypertoni** sid 36

Blodsockerreglering

Diabetes mellitus sid 22

TROMBOCYTHÄMMANDE LÄKEMEDEL

acetylsalicylsyra **Trombyl**
75 mg/dygn

Vid ASA-överkänslighet välj klopidogrel. Vid gastrointestinal intolerans är det säkrare från ulcussynpunkt att lägga till PPI till ASA än att byta till klopidogrel.

STATIN

simvastatin ⇔ **Simvastatin Actavis, Zocord, Simvastatin ...**
(20-)40 mg/dygn

Simvastatin för kardiovaskulär prevention hos högriskpatienter ...
www.janusinfo.se

Venös tromboembolisk sjukdom

Profylax och behandling av venös trombos och lungemboli.

LÅGMOLEKYLÄRA HEPARINER

dalteparin **Fragmin^{SLL}**

tinzaparin **Innohep^{SLL}**

Lågmolekylära hepariner ackumuleras vid nedsatt njurfunktion.

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Specialiserad vård

OFRAKTIONERAT HEPARIN

heparinnatrium **Heparin LEO**

TROMBOLYTISKT/FIBRINOLYTISKT VERKANDE LÄKEMEDEL

alteplas **Actilyse**

ANTIVITAMIN K-LÄKEMEDEL

warfarin **Waran**

Warfarin är ett effektivt antitrombotiskt läkemedel som reducerar risken för TIA/stroke eller perifer emboli med 60–85 % hos patienter med förmaksflimmer.

Förmaksflimmer och antitrombotisk behandling; www.janusinfo.se

Warfarinbehandling innebär en ökad risk för dödlig eller invalidiserande blödning, men andra typer av biverkningar är sällsynta. Den årliga risken för blödning är 0,1–4 %, beroende på behandlingens kvalitet och på patientens risk för blödning.

Risken för blödning ökar när trombocythämmande läkemedel kombineras med warfarin. Många andra läkemedel ökar också risken för blödning, bland annat NSAID, SSRI och vissa naturläkemedel.

En säker warfarinbehandling kräver en tydlig muntlig och skriftlig patientinformation, regelbundna kontroller med monitorering av PK-INR-värden och regelbundna läkarbesök.

Vid varje mottagning bör det finnas en Waran/antikoagulantiaansvarig läkare som ansvarar för riktlinjer och kvalitetsuppföljning av verksamheten.

Specialiserad vård

Hemostatiskt verkande läkemedel

FRISÄTTARE AV VON WILLEBRAND-FAKTORN OCH FAKTOR VIII

desmopressin **Octostim**

FIBRINOLYSHÄMMANDE LÄKEMEDEL

tranexamsyra **Cyklokapron inj**

PROTROMBINKOMPLEXKONCENTRAT

koagulationsfaktorer II, VII, IX, X **Ocplex^{SLL}**

K-VITAMIN

fytomenadion **Konakion Novum inj**

Ocplex är förstahandsalternativ vid allvarlig blödning, och ska ges tillsammans med inj Konakion Novum. Se vidare **Profylax mot och reversering av blödning orsakad av antivitamin-K (AVK)-läkemedel;** www.lakemedelsverket.se

Hud

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

Mjukgörande

<i>glycerol</i>	Miniderm
<i>karbamid</i>	Canoderm
<i>propylenglykol</i>	Propyderm kräm
<i>propylenglykol</i>	Propyless kutan emulsion

Glukokortikoider för utvärtes bruk

GRUPP I – MILT VERKANDE

<i>hydrokortison</i>	⇔ Hydrokortison CCS , Uniderm
<i>hydrokortison</i>	Mildison Lipid

GRUPP II – MEDELSTARKT VERKANDE

<i>hydrokortisonbutyrat</i>	Locoid
<i>klobetason</i>	Emovat

GRUPP III – STARKT VERKANDE

<i>betametason</i>	⇔ Betnovat , Celeston valerat
<i>mometason</i>	Elocon 1 gång/dygn

Hudmykoser

<i>mikonazol</i> + <i>hydrokortison</i>	⇔ Cortimyk , Daktacort
<i>ketokonazol</i>	⇔ Fundan , Fungoral, Ketoson, Kezol, Ketokonazol ...
<i>ekonazol</i>	Pevaryl
<i>terbinafin</i>	⇔ Lamisil , Terbisil, Terbinafin ... <i>endast lokala beredningar</i>

Urtikaria

Klåda/svullnad i huden. Annan genes än allergi förekommer.

ANTIISTAMIN

I första hand

<i>cetirizin</i>	⇔ Cetirizin STADA , Cetirizin ...
<i>loratadin</i>	⇔ Loratadin ratiopharm , Loratadin ...

I andra hand – vid kronisk urtikaria när sedering är önskvärd

<i>hydroxizin</i>	Atarax
-------------------	---------------

Akne

I första hand

<i>bensoylperoxid</i>	Basiron AC
<i>adapalen</i>	Differin

I andra hand – för behandling av medelsvår akne, där enbart lokalbehandling inte är tillräcklig

<i>lymecyklin</i>	Tetralysal
-------------------	-------------------

Ska alltid från början kombineras med lokala retinoider och/eller bensoylperoxid. Behandlingen ska ges i full dos och inte överskrida 3 månader, se Kloka Listan på www.janusinfo.se samt www.viss.nu.

Rosacea

<i>azelainsyra</i>	Finacea
--------------------	----------------

●●● Hud

Psoriasis

<i>kalcioptriol</i>	Daivonex <i>underhållsbehandling</i>
<i>kalcioptriol</i> + <i>betametason</i>	⇔ Daivobet , Dovobet
<i>kalcioptriol</i> + <i>betametason</i>	Xamiol <i>till hårbotten</i>

Aktinisk keratos

Läkare inom primärvården som med hög säkerhet kan ställa diagnosen aktinisk keratos, antingen med hjälp av tillräcklig klinisk erfarenhet eller biopsi för PAD, kan behandla dessa med imikvimod. Finns diagnostisk osäkerhet, eller om otillräcklig effekt konstateras vid behandlingskontroll, remittera till hudläkare för bedömning och behandling. Se Kloka Listan på www.janusinfo.se.

<i>imikvimod</i>	Aldara
------------------	---------------

Huvudlöss

<i>malation</i>	Prioderm <i>kutan lösning</i>
-----------------	--------------------------------------

Hud- och sårrengöring

ANTISEPTIKA

<i>klorhexidin</i>	Descutan ^{SLL}
<i>klorhexidin</i>	Klorhexidin Fresenius Kabi ^{SLL} <i>lösning</i>
<i>klorhexidin</i>	Klorhexidinsprit Fresenius Kabi ^{SLL}

Impetigo sid 59

Hudinfektioner sid 58

50 ⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Infektioner

PERORALA PENICILLINER

<i>amoxicillin</i>	⇔ Amimox , Imacillin, Amoxicillin ...
<i>amoxicillin</i> + <i>klavulansyra</i>	⇔ Spektramox , Bioclavid
<i>fenoximetylpenicillin</i>	⇔ Kåvepenin , Tikacillin
<i>flukloxacillin</i>	⇔ Heracillin , Flukloxacillin ...
<i>pivmecillinam</i>	⇔ Selexid , Penomax

ÖVRIGA PERORALA ANTIBIOTIKA

<i>cefadroxil</i>	⇔ Cefadroxil Sandoz , Cefamox, Cefadroxil ...
<i>ciprofloxacin</i>	⇔ Ciprofloxacin Sandoz , Ciproxin, Ciprofloxacin ...
<i>doxycyklin</i>	Doxyferm
<i>erytromycin</i>	Ery-Max
<i>metronidazol</i>	Flagyl
<i>nitrofurantoin</i>	Furadantin
<i>trimetoprim</i>	⇔ Trimetoprim Meda , Idotrim
<i>trimetoprim</i> + <i>sulfametoxazol</i>	Bactrim
<i>trimetoprim</i> + <i>sulfametoxazol</i>	⇔ Bactrim forte , Eusaprim forte

Öron-, hals- och bihåleinfektioner sid 54

Nedre luftvägsinfektioner sid 56

Urinvägsinfektioner sid 57

Hud- och mjukdelsinfektioner sid 58

Endokarditprofylax sid 60

Pc-allergi

Vårdprogram för luftvägsinfektioner i öppen vård; Strama, www.janusinfo.se.

Vid misstanke om Pc-allergi av icke allvarlig typ bör testdos ges.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

51

Specialiserad vård

Vårdprogram för antibiotikaanvändning i slutenvård och särskilda boendeformer; Strama, www.janusinfo.se

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

INTRAVENÖSA ANTIBIOTIKA

<i>ampicillin</i>	Doktacillin
<i>bensylpenicillin</i>	⇔ Benzylpenicillin Panpharma ^{SLL} , Bensylpenicillin ...
<i>cefotaxim*</i>	Cefotaxim Teva ^{SLL}
<i>ceftazidim*</i>	⇔ Fortum ^{SLL} , Ceftazidim ...
<i>cefuroxim*</i>	Zinacef ^{SLL}
<i>ciprofloxacin</i>	Ciprofloxacin Hospira ^{SLL}
<i>gentamicin</i>	⇔ Garamycin , Gensumycin
<i>imipenem + cilastatin</i>	Tienam**
<i>klindamycin</i>	Clindamycin ratiopharm ^{SLL}
<i>kloxacillin</i>	Cloxacillin Stragen ^{SLL}
<i>meropenem</i>	Meronem**
<i>metronidazol</i>	Metronidazole Braun
<i>piperacillin + tazobaktam</i>	Piperacillin/Tazobaktam Fresenius Kabi ^{SLL}
<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	Eusaprim
<i>vankomycin</i>	Vancomycin Hospira ^{SLL}

* Restriktiv användning för att minska risken för selektion av ESBL-producerande bakterier. **Vårdprogram ESBL;** www.Strama.se

** Generiska alternativ förväntas finnas tillgängliga under 2010.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

ANTIBIOTIKA FÖR UTVÄRTE BRUK

retapamulin ⇔ **Altargo*** *salva*

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

ANTIVIRALA LÄKEMEDEL

aciklovir ⇔ **Aciclovir Ranbaxy**, Zovirax, Aciklovir ...
tablett

Specialiserad vård

aciklovir ⇔ **Aciclovir Hospira** ^{SLL} *inf*

ANTIMYKOTIKA FÖR SYSTEMISKT BRUK

flukonazol ⇔ **Fluconazol Krka**, Diflucan,
Flukonazol ... *kapsel*

Specialiserad vård

flukonazol ⇔ **Diflucan** *inf*

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Öron-, hals- och bihåleinfektioner

Undvik antibiotika de första 10 dagarna vid förkylning med purulent snuva och måttlig smärta över bihålorna

Vårdprogram för luftvägsinfektioner i öppen vård; Strama, www.janusinfo.se

Vid misstanke om Pc-allergi av icke allvarlig typ bör testdos ges.

Dosera PcV tre gånger per dygn vid behandling av okomplicerad mediaotit.

AKUT OTITIS MEDIA (AOM)

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 5 dygn (max 2 g x 3)

Barn 2-16 år

Expektans i 2 (-3) dygn är ett alternativ om allmänpåverkan eller perforerad otit inte föreligger.

Pc-allergi typ I

Ery-Max 15 mg/kg x 3 i 10 dygn

Vid sekretion hos barn med rörbehandling

I första hand

Terracortril med polymyxin B 3-5 droppar x 3 i 5 dygn

TERAPISVIKT VID AKUT OTITIS MEDIA

Amimox 20 mg/kg x 3 i 10 dygn

Alternativt enligt odlingsvar

RECIDIV AV AKUT OTITIS MEDIA

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 10 dygn (max 2 g x 3)

Alternativt enligt odlingsvar

Pc-allergi typ I

Ery-Max 15 mg/kg x 3 i 10 dygn

AKUT STREPTOKOCKTONSILLIT

Kåvepenin 12,5 mg/kg x 2-3 i 10 dygn

RECIDIVERANDE STREPTOKOCKTONSILLIT

(positiv odling eller snabbtest)

Cefadroxil Sandoz 12,5 mg/kg x 2 i 10 dygn

AKUT MAXILLARSINUIT

Expektans rekommenderas vid symtom <10 dygn

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 7 dygn (max 2 g x 3)

Pc-allergi typ I och >8 år

Doxyferm 200 mg x 1, sedan 100 mg x 1 i 8 dygn

Nedre luftvägsinfektioner

Vårdprogram för luftvägsinfektion i öppen vård; Strama, www.janusinfo.se

Vid misstanke om Pc-allergi av icke allvarlig typ bör testdos ges.

PNEUMONI HOS BARN

Förskolebarn

Amimox 20 mg/kg x 3 i 5 dygn

Äldre barn

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 7 dygn

Misstanke om mykoplasma

Ery-Max 15 mg/kg x 3 i 7 dygn

Vid Pc-allergi se www.janusinfo.se enligt ovan.

PNEUMONI HOS VUXNA

Kåvepenin 1 g x 3 i 7 dygn

Misstanke om mykoplasma eller Pc-allergi typ 1

Doxyferm 200 mg x 1 i 3 dygn, sedan 100 mg x 1 i 4 dygn

Underliggande KOL

Amimox 500 mg x 3 i 7 dygn

EXACERBATION AV KOL*

Amimox 500 mg x 3 i 5–7 dygn

Pc-allergi typ 1

Doxyferm 200 mg x 1 i 3 dygn, sedan 100 mg x 1 i 4 dygn

* Ökad sputumvolym, ökad sputumpurulens och ökad dyspné (minst två kriterier)

AKUT BRONKIT

Antibiotikabehandla inte i övrigt lungfrisk patient.

Urinvägsinfektioner

Vårdprogram för urinvägsinfektioner i öppen vård; Strama, www.janusinfo.se, innehåller även rekommendationer för behandling av övriga urinvägsinfektioner. Växelbruk rekommenderas för att minska risken för resistensutveckling.

Använd inte kinoloner vid okomplicerad cystit hos kvinnor

NEDRE OKOMPLICERAD URINVÄGSINFEKTION HOS KVINNOR

Furadantin 50 mg x 3 i 5 dygn*

Selexid 200 mg x 3 i 5 dygn

Selexid 400 mg x 2 i 3 dygn (<50 år med sporadisk UVI)

I andra hand

Trimetoprim Meda 160 mg x 2 i 3 dygn

BAKTERIURI OCH CYSTIT HOS GRAVIDA

Cefadroxil Sandoz 500 mg x 2 i 5 dygn

Furadantin 50 mg x 3 i 5 dygn* (ej vid förlossning)

Selexid 200 mg x 3 i 5 dygn

CYSTIT HOS BARN

Cefadroxil Sandoz 12,5 mg/kg x 2 i 5 dygn

Furadantin 1 mg/kg x 3 i 5 dygn*

Selexid 200 mg x 3 i 3–5 dygn (barn över 30 kg)

I andra hand

Trimetoprim Meda 3 mg/kg x 2 i 3 dygn

NEDRE URINVÄGSINFEKTIONER HOS MÄN

Nedre urinvägsinfektioner hos män är oftast komplicerade; Strama, www.janusinfo.se

Ciprofloxacin Sandoz 500 mg x 2 i 10–14 dygn*

Trimetoprim Meda 160 mg x 2 i 10–14 dygn

AKUT PYELONEFRIT HOS VUXNA

Odlå först!

Ciprofloxacin Sandoz 500 mg x 2 i 7 dygn (kvinnor), 10–14 dygn (män)*

Bactrim forte 160 mg/800 mg x 2 i 10–14 dygn*

* Anpassa dosen till njurfunktionen.

Hud- och mjukdelsinfektioner

Vårdprogram för hud- och mjukdelsinfektioner; Strama, www.janusinfo.se

Farmakologisk behandling av bakteriella hud- och mjukdelsinfektioner; www.lakemedelsverket.se

BORRELIA (ERYTEMA MIGRANS)

Vuxna

Kåvepenin 1 g x 3 i 10 dygn

Vid Pc-allergi typ 1 eller multipla erytem

Doxyferm 200 mg x 1, sedan 100 mg x 1 i 8 dygn (ej till barn)

Barn

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 10 dygn

Vid Pc-allergi typ 1 se Strama; www.janusinfo.se

INFEKTERADE HUND-, KATT- ELLER MÄNNISKOBETT

Odlas först! Ange betttyp på remissen.

Hund- och människobett

Vuxna

Spektramox 500 mg x 3 i 10 dygn

Barn

Spektramox 20 mg/kg x 3 i 10 dygn

Kattbett

Vuxna

Kåvepenin 1 g x 3 i 10 dygn

Barn

Kåvepenin 25 mg/kg x 3 i 10 dygn

alternativt

Amimox 20 mg/kg x 3 i 10 dygn

Obs! Klindamycin, erytromycin, cefalosporiner eller flukloxacillin (isoxazolylpenicilliner) är inte verksamma mot *Pasteurella multocida*.

SÅRINFEKTIONER, POSTTRAUMATISKA ELLER POSTOPERATIVA

Odlas först!

Vuxna

Heracillin 750 mg x 3 i 7–10 dygn

IMPETIGO

När tvål och vatten inte räcker mot impetigo bör Altargo salva användas istället för Fucidin salva eller Heracillin

Lindriga förändringar

Tvål och vatten

Måttliga förändringar

Altargo salva x 2 i 5 dygn (ingår inte i läkemedelsförmånen)

Utbredda förändringar

Vuxna

Heracillin 750 mg x 3 i 7–10 dygn

Barn

Heracillin 25 mg/kg x 3 i 7–10 dygn

alternativt

Cefadroxil Sandoz 12,5 mg/kg x 2 i 7–10 dygn

INFEKTERADE ARTERIELLA ELLER VENÖSA BENSÅR

Behandla vid ökande rodnad, smärta, sekretion, allmän sjukdomskänsla och feber. Odlas före behandling. Gramnegativa bakterier behöver inte behandlas. Tänk på att behandla underliggande tillstånd.

Streptokockinfektion

Kåvepenin 1 g x 3 i max 10–14 dygn

Stafylokockinfektion

Heracillin 500–750 mg x 3 i max 10–14 dygn

ERYSIPELAS

Kåvepenin 1 g x 3 i 10–14 dygn

forts

●●● forts Hud- och mjukdelinfektioner

HERPES ZOSTER HOS IMMUNKOMPETENT

Alla patienter över 50 år samt de med komplicerad bältros t ex zoster oticus eller ophtalmicus bör behandlas. Behandling påbörjas inom 72 timmar från utslagsdebuten. Vid zoster ophtalmicus bör ögonläkare kontaktas.

Aciclovir Ranbaxy 800 mg x 5 i 7 dygn
Obs! Dosreduktion vid nedsatt njurfunktion

Utvärdering av behandling med famciklovir och valaciklovir vid herpes zoster; www.janusinfo.se
Farmakoterapi vid herpes simplex-, varicella- och herpes zoster-infektioner; www.lakemedelsverket.se

Endokarditprofylax

Antibiotika endast till dem med tidigare endokardit, klaffprotes eller komplicerade medfödda cyanotiska vitier.

Vuxna

Amimox 2 g som engångsdos om inte Pc-allergi föreligger

Riktlinjer för antibiotikaprofylax vid ingrepp i munhålan; www.janusinfo.se

Matsmältningsorgan

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

Dyspepsi

Dyspepsi är vanligtvis godartad och övergående. Provbehandling med protonpumpshämmare (PPI) är olämplig. Diet och livsstilsförändringar rekommenderas. Vid misstanke om organisk orsak bör gastroskopi eller annan utredning göras. Det diagnostiska utbytet av gastroskopi försämras påtagligt av föregående behandling med protonpumpshämmare.

Magont utan känd orsak bör inte föranleda provbehandling med protonpumpshämmare

Utsättning av protonpumpshämmare (PPI)

PPI bör endast användas vid påtagliga symtom av gastroesofageal reflux eller vid magsårssjukdom. Om dessa tillstånd inte kan verifieras bör läkemedelsbehandlingen avslutas. Patienter bör informeras om att utsättning av PPI tillfälligt kan medföra symtom av förhöjd magsyra-sekretion. Detta kan kräva nedtrappning av medicineringsen.

Gastroesofageal refluxsjukdom

Vid daglig halsbränna eller sura uppstötningar under längre tid bör läkemedelsförskrivning övervägas. Behandlingen bör utvärderas av den som påbörjat förskrivningen. Lägsta möjliga dos bör eftersträvas. Vid tveksamhet om diagnos bör utredning med bl a gastroskopi göras. Det diagnostiska utbytet av gastroskopi försämras påtagligt av föregående behandling med protonpumpshämmare.

Vid uttalade besvär

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ...

Vid otillräcklig behandlingseffekt är högre dos av omeprazol att föredra framför byte till annat preparat

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

●●● forts Gastroesofageal refluxsjukdom

Diagnostik och behandling av Helicobacter pylori (HP) tillför ingenting vid magont utan känd orsak, vid gastroesofageal refluxsjukdom eller vid funktionell dyspepsi. Endast vid ulcusmisstanke är HP-diagnostik relevant och då i första hand i samband med gastroskopi.

Ulcussjukdom

Avser skopiverifierad ulcussjukdom eller misstänkt recidiv samt ulcusprofylax till speciella högriskpatienter samt profylax eller behandling av ulcus utlöst av Cox-hämmare (NSAID). Ventrikelulcus ska kontrollgastroskoperas.

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ...

Helicobacter pyloriassocierad ulcussjukdom
Kombinera

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ...

+
metronidazol
+

Flagyl

+
klaritromycin ⇔ **Klacid**, Clarithromycin ..., Klaritromycin ...

omeprazol 20 mg x 2 + metronidazol 400 mg x 2 +
klaritromycin 250 mg x 2 i 7 dagar

Vid terapisivikt

Kombinera

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ...

+
amoxicillin ⇔ **Amimox**, Imacillin, Amoxicillin ...

+
klaritromycin ⇔ **Klacid**, Clarithromycin ..., Klaritromycin ...

omeprazol 20 mg x 2 + amoxicillin 500 mg, 2 x 2 +
klaritromycin 500 mg x 2 i 7 dagar

Meteorism

Inget preparat rekommenderas eftersom läkemedel med dokumenterad effekt saknas.

●●● Matsmältningsorgan

Oral candidiasis

nystatin ⇔ **Mycostatin**

Specialiserad vård

Gastroesofageal candidiasis

flukonazol ⇔ **Fluconazol Krka**, Diflucan, Fluconazol ... *kapsel*

Illamående

metoklopramid ⇔ **Primperan**

Rörelsesjuka

Förebyggande

meklozin ⇔ **Postafen**

Graviditetsillamående

meklozin ⇔ **Postafen**

Migrän sid 68

Cytostatikainducerat illamående sid 77

Opioidinducerat illamående sid 93

Postoperativt illamående sid 83

Diarré

loperamid ⇔ **Dimor**, Imodium, Loperamid ...

Vid diarré och kräkningar hos barn ska vätskeersättning ges. Färdiga beredningar finns på apotek.

Förstoppningsdominerad "Irritable Bowel Syndrome" (IBS)

<i>ispaghula</i>	Vi-Siblin
<i>sterkuliagummi</i>	Inolaxol

Obstipation

I första hand – även för långtidsbruk

<i>laktulos</i>	⇔ Laktulos Meda , Duphalac, Laktulos ...
<i>ispaghula</i>	Vi-Siblin

I andra hand

<i>makrogol</i> + <i>elektrolyter</i>	⇔ Movicol , Moxalole
--	-----------------------------

I tredje hand – för tillfälligt bruk

<i>natriumpikosulfat</i>	Cilaxoral
<i>laurylsulfat</i>	Microlax

Opioidinducerad förstoppning sid 93

Hemorroider, analfissurer

Symtomatisk behandling

<i>lidokain</i> + <i>hydrokortison</i>	Xyloproct salva*
---	-------------------------

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

Kronisk pankreasinsufficiens

<i>pankreasenzymer</i>	Creon 25000
------------------------	--------------------

Specialiserad vård

Tarmrengöring inför kolonröntgen och koloskopi

I första hand

<i>makrogol</i> + <i>elektrolyter</i>	Laxabon
--	----------------

I andra hand

<i>mineralsalter</i>	Phosphoral
----------------------	-------------------

Kontraindicerat vid hjärt- eller njursvikt.

Inflammatoriska tarmsjukdomar

I första hand

<i>mesalazin</i>	⇔ Asacol , Lixacol tablett
<i>mesalazin</i>	⇔ Asacol , Mesasal supp
<i>mesalazin</i>	Pentasa
<i>betametason</i>	Betapred inj
<i>prednisolon</i>	Pred-Clysm
<i>prednisolon</i>	Prednisolon Pfizer

I andra hand

<i>azatioprin</i>	⇔ Azatioprin Mylan , Imurel, Azatioprin ...
<i>budesonid</i>	Entocort

I tredje hand – biologiska läkemedel

Biologiska läkemedel vid inflammatorisk tarmsjukdom;
www.janusinfo.se

Neurologi

Stroke

Blodtryckskontroll, rökstopp, regelbunden fysisk aktivitet, god metabol kontroll och en balanserad kost är viktigt för att förebygga stroke. Vid förmaksflimmer, som är en viktig riskfaktor, ska warfarin-behandling alltid övervägas.

Hypertoni sid 36

Nikotinberoende sid 87

Vid misstanke om TIA/stroke ska undersökning och utredning ske akut på sjukhus. Ju snabbare behandlingen sätts in, desto bättre prognos.

Specialiserad vård

Akut behandling vid ischemisk stroke

Behandling påbörjas inom 4,5 timmar efter symptomdebut.

alteplas **Actilyse**

Akut behandling av hemorragisk stroke vid samtidig warfarinbehandling

PROTROMBINKOMPLEXKONCENTRAT

koagulationsfaktorer **Ocplex**^{SLL}
II, VII, IX, X

K-VITAMIN

fytomenadion **Konaktion Novum inj**

Ocplex är förstahandsalternativ vid allvarlig blödning hos patienter med warfarinbehandling och ska ges tillsammans med inj Konaktion Novum. Se vidare **Profylax mot och reversering av blödning orsakad av antivitamin-K (AVK)-läkemedel**; www.lakemedelsverket.se

Akut behandling vid subarachnoidalblödning

nimodipin **Nimotop**

Sekundärprevention efter TIA/stroke

Vid varje insjuknande ska riskfaktorer bedömas och åtgärdas. Blodtryckssänkande behandling är indicerad efter TIA/stroke förutom vid hypotoni eller uttalade intra- eller extrakraniella stenoser.

Hypertoni sid 36

Sekundärprevention efter TIA/ischemisk stroke utan förmaksflimmer

ANTITROMBOTISK BEHANDLING

acetylsalicylsyra **Trombyl**
75 mg/dygn

dipyridamol **Persantin Depot**

Efter TIA eller stroke kan dipyridamol (Persantin Depot 200 mg x 2) i kombination med acetylsalicylsyra (75 mg/dygn) ha en förstärkt sekundärprofylaktisk effekt på den sammanlagda risken för vaskulär död, icke fatal stroke, hjärtinfarkt och allvarlig blödning. Den fasta kombinationen bör inte användas eftersom acetylsalicylsyradosen är för låg. Dipyridamol bör undvikas vid ischemisk hjärtsjukdom.

Specialiserad vård

Alternativ vid ASA-överkänslighet

klopidogrel ⇔ **Plavix**, Grepid, Clopidogrel ...

Vid gastrointestinal intolerans är det säkrare från ulcussynpunkt att lägga till PPI till ASA än att byta till klopidogrel.

Sekundärprofylax vid kardiell embolikälla

warfarin **Waran**

Vid TIA/ischemisk stroke med förmaksflimmer ska warfarinbehandling alltid övervägas. Vid warfarinbehandling vid förmaksflimmer är målet PK-INR 2,0–3,0.

Förmaksflimmer, förmaksfladder sid 43

Förmaksflimmer och antitrombotisk behandling; www.janusinfo.se
Antitrombotisk sekundärprofylax efter cerebral infarkt och transitorisk ischemisk attack; www.janusinfo.se

forts

STATIN

simvastatin ⇔ **Simvastatin Actavis**, Zocord, Simvastatin ...
(20–)40 mg/dygn

Simvastatin för kardiovaskulär prevention hos högriskpatienter ...
www.janusinfo.se

Sena effekter av stroke

Depression

Depression och nedstämdhet drabbar minst 1/3 av strokepatienterna

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

sertralin ⇔ **Sertralin Krka**, Zoloft, Sertralin ...

Epilepsi

Epilepsi drabbar cirka 5 % av strokepatienterna. **Partiella (fokala) anfall med eller utan sekundär generalisering** sid 69

Migrän

Utförligare råd om läkemedelsbehandling av barn; www.janusinfo.se

Anfallsbehandling

I första hand

paracetamol ⇔ **Panodil** ^{SLL}, Alvedon, Pamol

acetylsalicylsyra **Magnecyl brus***

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

I andra hand

naproxen ⇔ **Pronaxen**, Alpoxen, Naproxen ...

För barn upp till 50 kg rekommenderas istället ibuprofen.

Tilllägg för bättre effekt och mot illamående

metoklopramid **Primperan**

I tredje hand

sumatriptan ⇔ **Sumatriptan Mylan**, Imigran Novum, Oripitan, Sumatriptan ...
rekommenderad dos 50 mg till vuxna

sumatriptan **Imigran nässpray**
endast till barn 12–18 år

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Migränprofylax

metoprololsuccinat ⇔ **Seloken ZOC**, Metoprolol ...

Epilepsi

Partiella (fokala) anfall med eller utan sekundär generalisering

karbamazepin

Tegretol

Tegretol Retard

Primärt generaliserade anfall

valproinsyra

Ergenyl

Ergenyl Retard

Andra alternativ övervägs för barn under 2 år och för kvinnor som kan tänkas bli gravida.

Rektal akutbehandling

diazepam

⇔ **Diazepam Desitin**, Stesolid

Specialiserad vård

För alternativ behandling av epilepsi med partiella (fokala) anfall med eller utan sekundär generalisering respektive epilepsi med primärt generaliserade anfall se **Rekommendationer vid epilepsi**; www.janusinfo.se

Status epilepticus

diazepam

Stesolid novum inj

fosfenytoin

Pro-Epanutin inf

Fosfenytoin ges under monitorering av EKG och blodtryck, **Riktlinjer för behandling av konvulsivt status epilepticus hos vuxna och barn**; www.janusinfo.se

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

Parkinsons sjukdom

levodopa
+ *benserazid* ⇔ **Madopark***, Levodopa/Benserazid* ...
Madopark Quick
Madopark Depot

levodopa
+ *karbidopa* ⇔ **Sinemet**
⇔ **Sinemet Depot***, Levocar*,
Levodopa/Carbidopa* ...

* Expertgruppen rekommenderar att "Får ej bytas ut" anges på receptet.

Specialiserad vård

För behandlingsalternativ se **Rekommendationer för behandling av Parkinsons sjukdom**; www.janusinfo.se

Restless legs (RLS)

Dopaminerga medel vid restless legs syndrome; www.sbu.se

Endast för intermittent bruk. Rekommenderad dos av levodopa är 50-100 mg till kvällen vid behov.

levodopa
+ *benserazid* ⇔ **Madopark**, Levodopa/Benserazid ...
Madopark Quick
Madopark Depot

levodopa
+ *karbidopa* ⇔ **Sinemet**
⇔ **Sinemet Depot**, Levocar, Levodopa/Carbidopa ...

Specialiserad vård

Multipel skleros (MS)

Akut behandling

metylprednisolon **Solu-Medrol**^{SLL}

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Njursjukdomar

Njurprotektion vid medicinsk njursjukdom

Vid njursjukdom eller diabetes mellitus bör blodtrycket vara <130/80 mmHg. Vid samtidig makro- eller mikroalbuminuri ökar betydelsen av detta mål. Målet bör vara att reducera proteinuri så mycket som möjligt genom blockad av renin-angiotensin-systemet (RAS-blockad). Vid kraftigt nedsatt njurfunktion (GFR <30 ml/min) bör låga initiala doser och långsam upptrappning tillämpas. Följ njurfunktionen (P-kreatinin) och P-kalium.

Välj ACE-hämmare i första hand framför angiotensinreceptorblockerare (ARB) – även vid nedsatt njurfunktion

I första hand

ACE-HÄMMARE

enalapril ⇔ **Enalapril Sandoz**, Linatil, Renitec, Enalapril ...
ramipril ⇔ **Ramipril Sandoz**, Triatec, Ramipril ...

I andra hand – vid ACE-hämmarintolerans

ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)

losartan **Cozaar**

Vätske- och saltretention

furosemid ⇔ **Furix**^{SLL}, Impugan, Furosemid ...
furosemid **Lasix Retard**

Hyperkalemi

polystyrensulfonat **Resonium**

Metabol acidos

natriumvätekarbonat **Natriumbikarbonat Recip tablett**

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Specialiserad vård

Rubbing av kalcium-fosfatmetabolismen

Behandling av rubbingar i kalk-, fosfat- och skelettmotabolism vid nedsatt njurfunktion; www.janusinfo.se

I första hand

<i>alfakalcidol</i>	Etalpha
<i>kalciumkarbonat</i>	Calcitugg tuggtablett
<i>kalciumkarbonat</i>	Kalcipos tablett

I andra hand

<i>sevelamer</i>	Renagel
------------------	----------------

Renal anemi

Behandlingsrekommendationer vid renal anemi; www.janusinfo.se

ERYTROPOESSTIMULERARE

Kortverkande

<i>erytropoietin</i>	Eprex ^{SLL}
----------------------	-----------------------------

Medellångverkande

<i>darbepoetin alfa</i>	Aranesp ^{SLL}
-------------------------	-------------------------------

JÄRN

<i>järnsackaros</i>	Venofer ^{SLL}
---------------------	-------------------------------

Nutrition

Specialiserad vård

Parenteral nutrition

Inleds när eventuell intorkning och cirkulationsstörning åtgärdats och när peroral/enteral nutrition inte är tillräcklig. Rekommendationerna gäller vuxna och barn.

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

GLUKOSLÖSNINGAR

<i>glukoslösning</i>	Glucos B Braun 100 mg/ml ^{SLL}
<i>glukoslösning + elektrolyter</i>	Glucos Baxter 100 mg/ml Na40 + K20 ^{SLL}

3-KAMMARPÅSE

<i>aminosyralösning fettemulsion glukos + elektrolyter</i>	Kabiven ^{SLL}
--	-------------------------------

För att ge en total parenteral nutrition ska vitaminer och spårämnen tillsättas.

VITAMINER

Vattenlösliga

<i>vitaminer</i>	Soluvit ^{SLL}
------------------	-------------------------------

Fettlösliga

<i>vitaminer</i>	Vitalipid ^{SLL}
------------------	---------------------------------

SPÅRÄMNINGAR

<i>spårämnen</i>	Tracel ^{SLL}
------------------	------------------------------

Till barn

<i>spårämnen</i>	Peditrace ^{SLL}
------------------	---------------------------------

forts

Specialiserad vård

AMINOSYRALÖSNINGAR

<i>aminosyralösning + glukos</i>	Vamin-Glukos
----------------------------------	---------------------

<i>aminosyralösning + glutamin</i>	Glavamin
------------------------------------	-----------------

Tillsats

<i>glutaminkoncentrat</i>	Dipeptiven
---------------------------	-------------------

AMINOSYRALÖSNING TILL BARN

<i>aminosyralösning</i>	Vaminolac
-------------------------	------------------

FETTEMULSION

<i>fettemulsion</i>	Intralipid ^{SLL}
---------------------	----------------------------------

INFUSIONSKONCENTRAT – tillsatser

<i>kaliumpklorid</i>	Addex-Kaliumpklorid ^{SLL}
----------------------	---

<i>kaliumacetat + dikaliumpfosfat</i>	Addex-Kalium
---------------------------------------	---------------------

<i>magnesiumsulfat</i>	Addex-Magnesium
------------------------	------------------------

<i>natriumpklorid</i>	Addex-Natriumpklorid ^{SLL}
-----------------------	--

<i>natriumglycero-fosfat</i>	Glycophos
------------------------------	------------------

Vätsketerapi sid 98

Onkologi och hematologi

Behandling av cancerpatienter inkluderande deras läkemedels-behandling finns för alla de stora tumörgrupperna sammanfattade i nationella vårdprogram och/eller i regionala vårdprogram. Vårdprogrammen/behandlingsrekommendationerna är i vissa fall utomordentligt detaljerade och har en uppbyggnad givande den vetenskapliga bakgrunden, evidensen och innehåller också nivågraderade behandlingsrekommendationer i enlighet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer från 2007. Utöver detta finns sammanfattningar på www.janusinfo.se.

Cancerpatienter bör handläggas multidisciplinärt och multi-professionellt. Behandlingen sker i slutenvård eller dagvård inom onkologi, hematologi, barnonkologi och lungmedicin.

Inom SLL finns vårdprogram som i första hand omfattar de större diagnosgrupperna. Vårdprogrammet är styrande för diagnostik, behandling och uppföljning av cancerpatienter. Riktlinjerna omfattar såväl prevention som vård i livets slutskede. Länk till samtliga vårdprogram finns från Kloka Listan på www.janusinfo.se.

Specialiserad vård

Bröstcancer – endokrin terapi

Till lågriskpatienter

<i>tamoxifen</i>	⇔ Tamoxifen Sandoz , Nolvadex, Tamoxifen ...
------------------	---

Till högriskpatienter

<i>anastrozol</i>	Arimidex
-------------------	-----------------

Specialiserad vård

Prostatacancer – endokrin terapi

I första hand

ÖSTROGEN

<i>polyestradiol- fosfat</i>	Estradurin 240 mg/månad i.m.
----------------------------------	--

Mamillerna ska bestrålas före behandling för att undvika gynekomasti. Cancersjukdomar medför en ökad risk för såväl arteriell som venös tromboembolisk sjukdom. Det är oklart om ASA-profylax har en gynnsam risk/nyttaprofil vid behandling med polyestradiolfosfat och rekommenderas inte allmänt. Man bör dock vara aktiv att hantera andra kända riskfaktorer för tromboembolisk sjukdom.

I andra hand

LHRH-AGONIST

<i>triptorelin</i>	Decapeptyl Depot
--------------------	-------------------------

ANTIANDROGEN

<i>bicalutamid</i>	⇔ Bicalutamide Teva , Bictamid, Bikalustad, Casodex, Nycolutamid, Bicalutamid ...
--------------------	--

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

Specialiserad vård

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

Cytostatika

Endast upphandlade preparat finns medtagna nedan. För övriga preparat hänvisas till vårdprogram.

<i>cisplatin</i>	Cisplatin Hospira ^{SLL}
<i>cytarabin</i>	Cytarabine Pfizer ^{SLL}
<i>doxorubicin</i>	Doxorubicin Meda ^{SLL}
<i>epirubicin</i>	Farmorubicin ^{SLL}
<i>etoposid</i>	Etoposid Meda ^{SLL}
<i>gemcitabin</i>	Gemcitabin Actavis ^{SLL}
<i>karboplatin</i>	Carboplatin Meda ^{SLL}
<i>metotrexat</i>	Methotrexate Teva ^{SLL}
<i>mitomycin</i>	Mitomycin ^{SLL}
<i>oxaliplatin</i>	Oxaliplatin Hospira ^{SLL}
<i>paklitaxel</i>	Paclitaxel Teva ^{SLL}
<i>vinorelbin</i>	Vinorelbin Ebewe ^{SLL}

Lokal antitumoral behandling

<i>BCG-vaccin</i>	BCG-medac ^{SLL} <i>intravesikalt bruk</i>
-------------------	--

Läkemedel som reducerar biverkningar av cytostatika

<i>calciumfolinat</i>	Calciumfolinate Teva
-----------------------	-----------------------------

Osteoporosprevention och tumörinducerad hyperkalcemi

<i>pamidronat</i>	Pamidronatdinatrium Hospira
-------------------	------------------------------------

Cytostatikainducerat illamående

<i>ondansetron</i>	⇔ Ondansetron Fresenius Kabi ^{SLL} , Zofran, Zotrix, Ondansetron ... <i>inj</i>
<i>ondansetron</i>	⇔ Ondansetron Teva ^{SLL} , Zofran, Ondansetron ... <i>tablett</i>

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag
^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Osteoporos

Viktiga livsstilsfaktorer/åtgärder vid prevention och behandling av osteoporos

- Rökstopp
- Väl sammansatt kost och normal kroppsvikt (lågt BMI är en riskfaktor för osteoporosfraktur)
- Regelbunden fysisk aktivitet
- Undvik överkonsumtion av alkohol
- Fallprevention

Vårdprogram för behandling av kvinnor med (risk för) osteoporos;
www.janusinfo.se samt www.viss.nu

KALCIUM + D-VITAMIN

Ge supplement endast till patienter med bristande kalciumintag och/eller risk för D-vitaminbrist eller som kortisonbehandlas, samt till dem som behandlas med osteoporosläkemedel.

Behandling med vitamin D och kalcium, SBU-rapport 178/2006;
www.sbu.se

Behandling av osteoporos - behandlingsrekommendation;
www.lakemedelsverket.se

I första hand

kalciumkarbonat + D-vitamin ⇔ **Calcichew-D3 Spearmint, Ideos tuggtablett**

I andra hand – om sväljtablett önskas

kalciumkarbonat + D-vitamin ⇔ **Kalcipos-D tablett, dyrare alternativ**

BISFOSFONATER

I kombination med kalcium och D-vitamin till patienter med hög risk för frakturer.

alendronat ⇔ **Alendronat Teva Veckotablett,**
Alenat Veckotablett, Fosamax Veckotablett,
Alendronat ... Veckotablett

Intag av peroral bisfosfonat och kalcium ska ske vid skilda tidpunkter för att inte försämra absorptionen av bisfosfonat.
För män och kvinnor över 80 år med hög frakturrisik och som inte anses lämpliga för behandling med bisfosfonat kan kalcium och D-vitamin vara tillräckligt.

Specialiserad vård

För patienter med gastrointestinal intolerans och/eller svårigheter att följa behandlingsregimen med alendronat.

zoledronsyra ⇔ **Aclasta**

Pre- och postoperativ vård

Preoperativ vård

Utsättning av koagulationsaktiva läkemedel

I den preoperativa planeringen ingår rutinmässigt genomgång av patientens läkemedelslista. Många läkemedel kräver behandlingsuppehåll eller dosändring inför operation och anestesi. Detta gäller inte minst läkemedel med antihemostatisk effekt.

ASA och NSAID

Patienter som behandlas med lågdos-ASA (≤ 320 mg/dag) som sekundärprofylax efter infarkt, PCI, coronar bypass, stroke etc, bör avbryta ASA-behandlingen endast under operationsdagen. Patienter med låg kardiovaskulär risk som tar lågdos-ASA (primär profylax) kan avbryta behandlingen 3 dagar preoperativt. Patienter som regelbundet tar >1 g ASA per dag bör göra uppehåll 7 dagar före operation.

För oselektiva NSAID gäller att tiden för preoperativ utsättning bör vara minst 5 halveringstider. I de allra flesta fall (t ex diklofenak) räcker 24 timmar, men i vissa fall bör uppehållet vara upp till 14 dagar.

Klopidogrel (Plavix) och tiklopidin (Ticlid)

I regel insatt under begränsad tid efter koronar intervention (PCI etc). Under denna period bör kirurgiska ingrepp endast utföras på vital indikation och den perioperativa planeringen ske i samråd med ansvarig anestesilog och kardiolog. Klopidogrel kräver minimum 5 dagars behandlingsuppehåll för normalisering av hemostasen, tiklopidin 7-10 dagar.

Effekten av ASA och NSAID kan vid akut behov hävas med hjälp av desmopressin (Octostim) i kombination med tranexamsyra (Cyklokapron), medan effekten av klopidogrel och tiklopidin inte kan reverseras farmakologiskt. Vid akut behov av förbättrad hemostas ges i stället trombocyt-koncentrat.

Warfarin (Waran)

Den antihemostatiska effekten av warfarin är beroende av PK-INR-nivån. Vid större kirurgi eftersträvas i allmänhet ett PK-INR under 1,5. Denna nivå nås normalt 3–4 dagar efter avbruten behandling hos en patient vars PK-INR ligger inom terapeutiskt intervall (2-3), under försättning att patienten tillförs vitamin K (via föda eller på annat sätt).

Vid smärre tandkirurgiska ingrepp, ytkirurgi etc, med ringa risk för blödningskomplikation, kan betydligt högre PK-INR-värden accepteras. Vilken nivå som bör eftersträvas i det enskilda fallet bör avvägas med hänsyn till indikationen för warfarinbehandling, planerad operation och bedövningsform. Samråd alltid med ansvarig anestesilog om ryggbedövning kan bli aktuell.

Patienter med hög tromboembolirisk, t ex de med mekanisk hjärtklaff, behandlas med lågmolekylärt heparin (t ex Fragmin) då PK-INR-värdet sjunker under 2,0. Inför planerad kirurgi kan patienten remitteras till antikoagulantiamottagning med önskemål om warfarininställning till lämplig PK-INR-nivå vid operationen.

Postoperativ vård

Postoperativ smärta

Dessa rekommendationer, som även kan tillämpas vid andra akuta smärttillstånd, baseras på Medicinska kvalitetsrådets riktlinjer för postoperativ smärtbehandling. Rekommendationerna gäller för vuxna "normalpatienter" som inte omfattas av särskilda vårdprogram.

Effekten av smärtbehandlingen utvärderas genom smärtskattning med visuell analogskala (VAS). Behandlingsmål vid postoperativ smärta är <4 av 10 på VAS-skalan. Den postoperativa smärtan är som starkast de första 3 dyggen, varför optimal behandling ska sättas in tidigt, för att sedan kunna minskas efter 2–3 dagar.

Effektutvärdering

Behandlingseffekten av potenta läkemedel med stor risk för någon biverkan och potentiell risk för allvarliga biverkningar måste utvärderas regelbundet och dokumenteras. Detta gäller inte minst opioider där den interindividuelle variationen i dosbehov är mycket stor. Smärtskattning bör utföras postoperativt tills VAS <4 tre gånger i rad utan behandling. Smärta i vila och vid rörelse skattas.

forts

●●● forts Postoperativ smärta

Använd VAS, numerisk skala 0–10 eller verbal skala (ingen, lätt, måttlig, svår, mycket svår smärta) till vuxna. Om verbal skala används eftersträvas lätt eller ingen smärta.

Skattning och dokumentation sker var 4:e vaken timme. För patienter med tekniskt avancerade smärtbehandlingar som patientkontrollerad analgesi (PCA), epiduralanalgesi (EDA) sker biverkningskontroller enligt lokala riktlinjer. Behandlingsmål hos tidigare smärtfri patient VAS <4.

PARACETAMOL

Generiskt namn	Preparat	Dosering
<i>paracetamol</i>	Panodil <i>tabl</i>	1 g x 4
<i>paracetamol</i>	Perfalgan <i>inf</i>	1 g x 4

Behandling med paracetamol kan med fördel påbörjas före operation. Om lägre dosering önskas behålls de föreslagna doserna men doseringsintervallet förlängs.

COX-HÄMMARE (NSAID)

Generiskt namn	Preparat	Dosering
<i>ibuprofen</i>	Brufen <i>tabl</i>	200–400 mg x 1–6
<i>diklofenak-K</i>	Diclofenac T ratiopharm <i>tabl</i>	25–50 mg x 1–3
<i>diklofenak</i>	Voltaren <i>i.m.</i>	25 mg/ml, 2 ml x 1–3
<i>ketorolak</i>	Toradol <i>i.v.</i>	30 mg/ml, ½–1 ml x 1–3

MORFINGRUPPENS LÄKEMEDEL

Generiskt namn	Preparat	Intravenös dos	Peroral dos
<i>morfin</i>	Morfin Meda	2,5–10 mg x 1–6	5–30 mg x 1–6

I undantagsfall kan dosbehovet vara större.

Morfin kan senare bytas mot

Generiskt namn	Preparat	Dosering
<i>paracetamol</i> + <i>kodein</i>	Citodon* <i>tabl</i>	2 tabl x 1–4

* OBS! Sätt ut paracetamol.

●●● Pre- och postoperativ vård

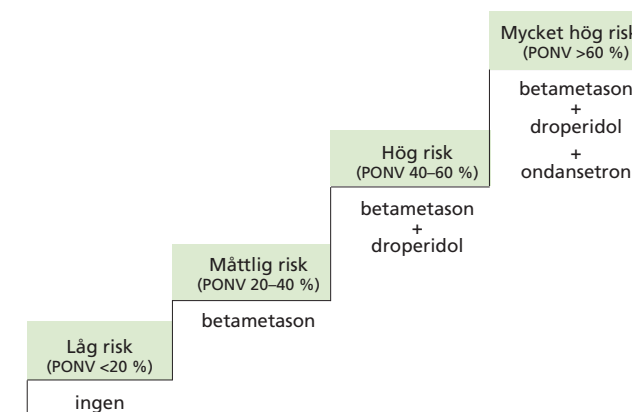
Postoperativt illamående och kräkning (PONV)

Postoperativt illamående och kräkning; www.janusinfo.se

PONV-profylax

Betametason, droperidol och ondansetron är väldokumenterade för profylax mot PONV och sannolikt likvärdiga. Vid ökad risk för PONV bör dessa preparat kombineras enligt trappan nedan. Droperidol har försetts med en "black box alert" av FDA, och dess användning i Sverige är omgärdad av en rad varningar och förbehåll (se www.fass.se).

Rekommenderade preparat sid 19.

Riskfaktorer (RF):		
Kön	Man = 0	Kvinna = 1
Ålder	>40 = 0	<40 = 1
Rökare	Ja = 0	Nej = 1
Åksjuka/ tidigare PONV	Nej = 0	Ja = 1

Risk	Antal RF
Låg	0–1
Måttlig	2
Hög	3
Mycket hög	4

Psykiatri

Tillfällig ångest

oxazepam ⇔ **Oxascand, Sobril**

När bensodiazepiner bör undvikas

alimemazin **Theralen**

hydroxizin **Atarax**

Specialiserad vård

Enstaka doser som alternativ till oxazepam

diazepam **Stesolid tablett**

Ångestsyndrom

Paniksyndrom, social fobi, tvångssyndrom, posttraumatiskt stressyndrom och generaliserat ångestsyndrom. Rekommendationerna enligt SBU-rapport 171/2005 **Behandling av ångestsyndrom**; www.sbu.se

I första hand

sertralin ⇔ **Sertralin Krka, Zoloft, Sertralin ...**

I andra hand – vid paniksyndrom eller tvångssyndrom

klomipramin ⇔ **Anafranil, Klomipramin ...**

Depression

Vid indikation för läkemedelsbehandling av lätt till medelsvår depression, inled behandlingen med citalopram eller sertralin

Metaanalyser och SBU-rapport 166/2004 **Behandling av depressionssjukdomar**; www.sbu.se, visar jämförbar antidepressiv effekt i gruppen SSRI. Kliniska skillnader i tolerabilitet och säkerhet är inte säkerställda. Utvärdering bör ske med dosoptimering, avvägd uppföljningstid för respektive dos och utvärdering med validerad symtomskattningsskala. Vid lätt till medelsvår depression är även kognitiv beteendeterapi (KBT) en effektiv behandling och kan kombineras med antidepressiva läkemedel.

I första hand

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz, Cipramil, Citalopram ...**

sertralin ⇔ **Sertralin Krka, Zoloft, Sertralin ...**

I andra hand

mirtazapin ⇔ **Mirtazapin Nycomed, Mirtazapin ... tablett**

venlafaxin ⇔ **Venlafaxin Krka, Efexor Depot, Venlafaxin ...**

Specialiserad vård

klomipramin ⇔ **Anafranil, Klomipramin ...**

I tredje hand

Överväg tillägg av litium

litium **Lithionit**

forts

Specialiserad vård

För barn och ungdomar

I första hand

fluoxetin ⇔ **Fluoxetin ratiopharm**, Fluoxetin...

I andra hand

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

sertralin ⇔ **Sertralin Krka**, Zoloft, Sertralin ...

Bipolär sjukdom

Bipolära syndrom är i allmänhet kroniska och karakteriseras av instabil grundstämning. Den grundläggande farmakologiska behandlingsprincipen är förebyggande. Psykopedagogiska program förbättrar resultatet av läkemedelsbehandling avsevärt och bör erbjudas alla patienter med bipolära syndrom. Vid svåra akuta tillstånd bör ECT övervägas. Behandlingen bör skötas av specialist i psykiatri.

Förebyggande stämningsstabiliserande behandling

Litium är mest effektivt, särskilt vid bipolärt syndrom typ I, d v s tydliga episoder av omväxlande mani och depression.

I första hand

litium **Lithionit**

I andra hand – som tillägg till litium

Mot mani

valproinsyra **Ergenyl**
Ergenyl Retard

Mot depression

Depressionskvot vid bipolär sjukdom bör i regel behandlas med att litiumbehandlingen bibehålls (eller återinsätts). Överväg tillägg av andra generationens neuroleptikum i första hand.

Behandling av bipolär sjukdom; www.janusinfo.se.

Specialiserad vård

Psykos

Uppmärksamma metabola effekter vid långvarig behandling med antipsykotiska läkemedel

Vid långtidsbehandling med antipsykotiska läkemedel bör uppföljningen, utöver strukturerad symtomskattning, alltid inkludera årliga kontroller av eventuella biverkningar. Risk för viktökning, nedsatt glukostolerans och förhöjda blodfetter föreligger och är särskilt uttalad vid behandling med olanzapin eller klozapin.

I första hand

<i>perfenazin</i>	Trilafon Trilafon Dekanoat Trilafon Enantat
<i>risperidon</i>	⇔ Risperidon Actavis , Risperdal, Risperidon ... <i>tablett</i>
<i>risperidon</i>	Risperdal Consta inj
<i>zuklopentixol</i>	Cisordinol-Acutard inj

I andra hand

olanzapin **Zyprexa**

I tredje hand

klozapin ⇔ **Clozapine Actavis**, Leponex, Clozapine ...

Nikotinberoende

Inom ramen för strukturerat rökavvänjningsprogram när nikotin-ersättningsmedel inte fungerar.

bupropion **Zyban**

Alkoholsjukdomar

Öka användningen av akamprosat och naltrexon vid alkoholberoende och följ upp behandlingen

Återfallspreventiv behandling

Akamprosat och naltrexon kan användas generellt inom hälso- och sjukvården (inte enbart inom beroendevård), i kombination med uppföljning som innefattar medicinska råd och stöd.

Behandlingsrekommendation vid alkoholberoende;
www.lakemedelsverket.se

<i>akamprosat</i>	Campral
<i>naltrexon</i>	Naltrexon Vitaflo

Abstinensbehandling

<i>oxazepam</i>	⇔ Oxascand, Sobril
-----------------	---------------------------

B1- vitaminbrist

<i>tiamin</i>	Betabion
---------------	-----------------

Sömnstörningar

Kort behandlingstid bör eftersträvas. Intermittent behandling minskar risken för toleransutveckling. Läkemedelsbehandling är ett komplement till sömnträning.

<i>zopiklon</i>	⇔ Zopiklon Mylan, Imovane, Zopiklon ...
-----------------	--

Vid beroenderisk

<i>propiomazin</i>	Propavan
--------------------	-----------------

Olämpligt vid behandling av äldre p g a risk för kognitiva störningar och konfusion.

Specialiserad vård

ADHD

Läkemedelsbehandling av ADHD ska ses som en del i ett behandlingsprogram, där även andra åtgärder ingår. Preparaten har olika effektduration vilket underlättar individanpassning. Patienter med komplicerande samsjuklighet, till exempel pågående missbruk, bipolär sjukdom, utvecklingsstörning eller autismspektrumtillstånd bör behandlas av läkare med särskild erfarenhet av dessa tillstånd.

Endast läkare med specialistkompetens inom psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, rättspsykiatri samt barn- och ungdomsneurologi med habilitering har förskrivningsrätt för narkotikaklassade läkemedel för behandling av ADHD.

Läkemedelsbehandling av ADHD; www.lakemedelsverket.se

Långverkande

<i>metylfenidat</i>	Concerta
---------------------	-----------------

Medellångverkande

<i>metylfenidat</i>	Ritalin kapsel
---------------------	-----------------------

Kortverkande

<i>metylfenidat</i>	⇔ Ritalin, Medikinet tablett
---------------------	-------------------------------------

Smärta, inflammation

All smärtbehandling ska individanpassas, vara mekanismbaserad och bör utvärderas kontinuerligt. Lägsta effektiva dos bör eftersträvas.

Smärtmekanismen viktigare än smärtintensiteten;
www.janusinfo.se

Noceptiv och inflammatorisk smärta

Vid artrossmärta, använd analgetika istället för glukosamin

Korttidsbehandling samt genombrottssmärta

PARACETAMOL

paracetamol ⇔ **Panodil** ^{SLL}, Alvedon, Pamol

paracetamol **Panodil Extend** ^{SLL}

COX-HÄMMARE (NSAID)

Cox-hämmare bör ges med försiktighet till äldre.

Äldre och läkemedel sid 101

ibuprofen ⇔ **Brufen**, Burana, Ibumetin, Ipren

Ibuprofen kan motverka den antitrombotiska effekten av acetylsalicylsyra
www.janusinfo.se, Interaktioner (SFINX).

diklofenak-Na ⇔ **Diklofenak Mylan**, Voltaren, Diklofenak ...

För snabbt insättande effekt

diklofenak-K ⇔ **Diclofenac T ratiopharm**, Voltaren T,
Diklofenac T ...

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

●● Smärta, inflammation

Specialiserad vård

diklofenak-Na **Voltaren inj**

paracetamol **Perfalgan inf**

ketorolak **Toradol inj**

OPIOIDANALGETIKA

paracetamol + *kodein* ⇔ **Citodon**, Panocod

paracetamol + *kodein* **Citodon forte supp**

morfin **Morfin Meda** ^{SLL} *tablett, inj*

buprenorfin **Temgesic**

Samtidig behandling med läkemedel som hämmar CYP2D6 minskar kodeins analgetiska effekt markant; www.janusinfo.se, Interaktioner (SFINX).

Långtidsbehandling

PARACETAMOL

paracetamol ⇔ **Panodil** ^{SLL}, Alvedon, Pamol

paracetamol **Panodil Extend** ^{SLL}

COX-HÄMMARE (NSAID)

Cox-hämmare bör ges med försiktighet till äldre.

Äldre och läkemedel sid 101

ibuprofen **Brufen retard**

Ibuprofen kan motverka den antitrombotiska effekten av acetylsalicylsyra; www.janusinfo.se, Interaktioner (SFINX).

naproxen ⇔ **Pronaxen**, Alpoxen, Naproxen ... *tablett*

naproxen **Pronaxen supp**

nabumeton **Relifex**

Doser upp till 1,5–2 g/dygn kan behövas

forts

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

●●● forts Nociceptiv eller inflammatorisk smärta

Ulcusprofylax vid behandling med Cox-hämmare

Risken för ulcus vid behandling med Cox-hämmare (NSAID) är dosberoende. Vid förekomst av riskfaktorer t ex tidigare ulcus, hög ålder eller samtidig behandling med ytterligare en Cox-2-hämmare, ASA eller en kortikosteroid rekommenderas ulcusprofylax med protonpumpshämmare.

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ...

OPIOIDANALGETIKA

buprenorfin **Norspan plåster**

morfin **Dolcontin**^{SLL}

Behandling kan inledas med låg dos långverkande morfin (Dolcontin) utan föregående dostitrering med kortverkande morfin.

Specialiserad vård

Vid cancerrelaterad smärta då peroral opioidbehandling inte kan ges. **Smärtbehandling med transdermalt fentanyl**; www.janusinfo.se

fentanyl ⇔ **Durogesic**^{SLL}, Matrifen, Fentanyl ... plåster

Råd vid behandling med opioider

En god smärtlindring med minsta möjliga sedering eftersträvas. Det finns svåra smärttillstånd som inte kan behandlas med opioider utan påtaglig sedering. Samtliga opioider medför risk för beroende.

Behandling med opioider bör ske enbart vid smärttillstånd som svarar på opioidbehandling. Noggrann uppföljning av behandlingen är nödvändig och bristande effekt bör föranleda ny smärtanalys med beaktande av aktuella smärtmekanismer och dosering.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

●●● Smärta, inflammation

Genombrottssmärta

Definieras som en eller flera dagliga, ofta kortvariga, smärtgenombrott trots adekvat behandling av grundsmärtan. Behandlingen ska utgå från den bakomliggande mekanismen. Använd kortverkande preparat (Cox-hämmare eller opioid) med snabbt insättande effekt. Kortverkande opioidpreparat bör undvikas till patienter med icke cancerrelaterad smärta. Profylaktisk behandling kan prövas inför en situation där patienten vet att smärta ofta uppstår.

Opioidinducerad förstoppning

Profylaktisk behandling mot förstoppning ska övervägas från första behandlingsdagen.

Grundbehandling

makrogol ⇔ **Movicol**, Moxalole
+ elektrolyter

Tilläggsbehandling

Motorikstimulerande laxantium vid behov

natriumpikosulfat **Cilaxoral**

Opioidinducerat illamående

Profylaktisk behandling mot illamående bör övervägas från första behandlingsdagen. När illamåendet upphör, vanligen inom 7–14 dagar, kan försök till nedtrappning göras.

meklozin **Postafen**
metoklopramid **Primperan**

Utsättning av opioider

För att minska risken för abstinenssymtom efter längre tids användning av opioidanalgetika bör utsättning ske långsamt.

Utsättning av opioider; www.janusinfo.se

Opioidanalgetika bör ges med försiktighet till äldre, **Äldre och läkemedel**, sid 101

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

Generaliserade smärttillstånd

Använd i första hand amitriptylin vid farmakologisk behandling av generaliserade smärttillstånd som fibromyalgi

Inom ramen för ett multidisciplinärt handläggande

amitriptylin **Tryptizol**

Börja med 10 mg till natten, öka långsamt till avsedd effekt.

Neuropatisk smärta

Rekommendationen avser perifer och central neuropatisk smärta.

Farmakologisk behandling av neuropatisk smärta;
www.lakemedelsverket.se

I första hand

amitriptylin **Tryptizol**

Börja med 10 mg till natten, öka långsamt till avsedd effekt.

I andra hand

gabapentin **Gabapentin Hexal/Sandoz**

Apoteken får inte byta mellan olika gabapentinpreparat.

Trigeminusneuralgi

karbamazepin **Tegretol**
Tegretol Retard

Inflammation

STEROID FÖR INTRA- OCH EXTRAARTIKULÄR INJEKTION

metylprednisolon **Depo-Medrol**^{SLL}

STEROID FÖR INTRAARTIKULÄR INJEKTION

triamcinolon **Lederspan**

PERORAL STEROID

Vid allvarliga inflammatoriska tillstånd, till exempel polymyalgia rheumatica

prednisolon **Prednisolon Pfizer**

Läkemedelsbehandling vid inflammatoriska reumatiska sjukdomar; www.viss.nu

Specialiserad vård

metotrexat ⇔ **Methotrexate Teva**, Methotrexate ... *tablett*

metotrexat **Methotrexate Teva**^{SLL} *inf*

Gikt

Akut behandling

diklofenak-K ⇔ **Diclofenac T ratiopharm**, Voltaren T,
Diklofenak T ...

Profylax

Lätt förhöjda uratnivåer utan gikt behöver inte behandlas

allopurinol ⇔ **Allopurinol Nordic Drugs**, Zyloric, Allopurinol ...

Migrän sid 68

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Urologi

Ansträngningsinkontinens

Riktlinjer för behandling av urininkontinens och Riktlinjer för behandling av urininkontinens hos kvinnor; www.janusinfo.se

Trängningar, trängningsinkontinens

Rekommendationerna avser såväl män som kvinnor. Läkemedel mot inkontinens har en blygsam effekt. Behandling bör pågå 4-6 veckor före utvärdering, förutsatt att inte allvarliga biverkningar inträffar. Miktionslista bör föras före och under behandling för att utvärdera effekten. Läkemedlen kan orsaka kognitiva störningar och konfusion hos äldre. Hos män med residualurin finns risk för urinretention.

<i>solifenacin</i>	Vesicare
<i>tolterodin</i>	Detrusitol Detrusitol SR

Sjukdomar i prostatakörteln

Prostata specifikt antigen (PSA)

Tumörmarkören PSA ingår i utredning av misstänkt prostata sjukdom. Ett enstaka prov är inte tillräckligt informativt, om inte värdet är uppåt 15-20 ng/ml, men upprepade förhöjda värden kan indikera en tumör. Vid godartad prostataförstoring (BPH) kan PSA-värdet också stiga, dock sällan över 10 ng/ml. Provet är också av stort värde för att följa effekten av tumörbehandling.

Godartad prostataförstoring

För behandling av BPH används väsentligen två typer av läkemedel, alfa-1-receptorblockerare och 5-alfa-reduktashämmare. Alfa-1-receptorblockerare underlättar urinavflödet genom att relaxera muskulatur i prostata och blåshals och har en snabbt insättande effekt. 5-alfa-reduktashämmare påverkar körtelns storlek, som krymper med cirka 20 %. Behandlingseffekten inträder först efter 3-6 månader. Kombinationsbehandling förekommer.

ALFA-1-RECEPTORBLOCKERARE

alfuzosin ⇔ **Alfuzosin ratiopharm**, Lafunomyl, Alfuzosin ...

5-ALFA-REDUKTASHÄMMARE

finasterid ⇔ **Finasterid Sandoz**, Proscar, Finasterid ...

Dålig effekt vid liten prostata (<30 g, alt PSA <1,5 ng/ml)

Specialiserad vård

Prostatacancer

Onkologi och hematologi sid 76

Erektill dysfunktion

PDE5-HÄMMARE

OBS! Samtidigt intag av nitropreparat är en absolut kontraindikation.

<i>sildenafil</i>	Viagra*
<i>tadalafil</i>	Cialis*
<i>vardenafil</i>	Levitra*

Effektdurationen är cirka 36 timmar för tadalafil och 6 timmar för sildenafil och vardenafil.

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

PGE1-ANALOG

alprostadil ⇔ **Bondil uretralstift**

Specialiserad vård

<i>alprostadil</i>	Caverject inj Caverject Dual inj
--------------------	---

Övrig urologi

LOKALANESTETIKUM

lidokain ⇔ **Xylocain^{SLL} gel**

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept

... Generika från olika företag

^{SLL} Upphandlat för SLL 2010

Vätsketerapi

Inleds när peroral/enteral vätskebehandling inte är tillräcklig.
Rekommendationerna gäller vuxna och barn.

Specialiserad vård

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

KRISTALLOIDA LÖSNINGAR

<i>natriumklorid</i> + <i>acetat + elektrolyter</i>	Ringer-acetat Fresenius Kabi ^{SLL}
--	--

KOLLOIDA LÖSNINGAR

Vid uttalad hypovolemi t ex trauma, chock

<i>dextran 1</i>	Promiten ^{SLL}
------------------	--------------------------------

Promiten, lågmolekylärt dextran, ges som injektion före dextraninfusion för att undvika allvarlig anafylaktisk reaktion.

<i>dextran 70</i>	Macrodex ^{SLL}
-------------------	--------------------------------

<i>dextran 60</i>	Plasmodex ^{SLL}
-------------------	---------------------------------

Dextranlösningar har även tromboprofylaktisk effekt.

<i>hydroxyetylsterkelse</i>	Volulyte ^{SLL}
-----------------------------	--------------------------------

BUFFERTLÖSNINGAR VID METABOL ACIDOS

<i>trometamol + acetat</i> + <i>natriumvätekarbonat</i>	Tribonat
--	-----------------

Vid njurfunktionsnedsättning

<i>natriumvätekarbonat</i>	Natriumbikarbonat Fresenius Kabi
----------------------------	---

Specialiserad vård

För information om utbyte av preparat vid beställning till läkemedelsförråd hänvisas till "Kloka Listan – Rekommenderade och upphandlade preparat med synonymer".

OSMOTISKT DIURETIKUM

<i>mannitol</i>	Mannitol
-----------------	-----------------

INFUSIONSKONCENTRAT – tillsatser

<i>kaliumklorid</i>	Addex-Kaliumklorid ^{SLL}
---------------------	--

<i>kaliumacetat</i> + <i>dikaliumfosfat</i>	Addex-Kalium
--	---------------------

<i>magnesiumsulfat</i>	Addex-Magnesium
------------------------	------------------------

<i>natriumklorid</i>	Addex-Natriumklorid ^{SLL}
----------------------	---

<i>natriumglycerofosfat</i>	Glycophos
-----------------------------	------------------

NUTRITIONSLÖSNINGAR

Nutrition sid 73

Äldre och läkemedel

Generella rekommendationer

Hos äldre och multisjuka är det extra viktigt att individualisera och regelbundet se över läkemedelsbehandlingen. Lägsta möjliga dos bör eftersträvas. Äldre är känsligare för läkemedel som påverkar det centrala nervsystemet. Njurfunktionen försämras med åldern och därför bör läkemedel som till stor del utsöndras i urinen doseras efter njurfunktion. Vissa läkemedel försämrar njurfunktionen ytterligare t ex Cox-hämmare (NSAID och Cox-2-hämmare). Som grundbehandling vid smärta rekommenderas paracetamol. Vid otillräcklig effekt kan tillägg av Cox-hämmare eller opioider övervägas. Med stigande ålder ökar risken för ortostatiska blodtrycksfall, vilket bör beaktas vid behandling med läkemedel som sänker blodtrycket. Polyfarmaci ökar risken för både biverkningar och interaktioner.

Beakta njurfunktionen vid val och dosering av läkemedel

Läkemedel som bör undvikas till äldre

LÄKEMEDEL MED ANTIKOLINERGA EFFEKTER

Läkemedel med antikolinerga effekter t ex sederande antihistaminer som Atarax och Lergigan, tricykliska antidepressiva, högdosneuroleptika av äldre typ samt läkemedel mot inkontinens bör undvikas främst p g a risken för kognitiva störningar och konfusion. **Läkemedel med antikolinerga effekter**; se Kloka Listan på www.janusinfo.se

TRAMADOL

Tramadol är olämpligt till äldre p g a ökad risk för biverkningar såsom illamående och förvirring. Tramadol bör inte kombineras med antidepressiva, t ex SSRI, p g a ökad risk för serotonerga biverkningar.

Läkemedel som bör ges med försiktighet till äldre

BENSODIAZEPINER

Bensodiazepiner kan försämra kognitionen samt öka risken för fall och därmed höftfrakturer hos äldre. Långverkande bensodiazepiner, såsom diazepam, bör undvikas. Endast oxazepam rekommenderas till äldre. Njurfunktionen bör beaktas vid dosering av oxazepam.

NEUROLEPTIKA

Behandling med neuroleptika i låg dos bör begränsas till psykotiska symtom som besvärar patienten och som skapar stark oro och/eller aggressivitet. Innan neuroleptikabehandling initieras ska somatiska orsaker till symtomen uteslutas och icke-farmakologisk behandling övervägas. Effekten bör utvärderas kontinuerligt.

ANTIDEPRESSIVA

SSRI ger ökad blödningsrisk. Risken ökar vid samtidig behandling med ASA eller Cox-hämmare.

METFORMIN

Risken för allvarliga biverkningar ökar med sjunkande njurfunktion och metformin är kontraindicerat redan vid kreatininclearance < 60 ml/minut.

COX-HÄMMARE (NSAID OCH COX-2-HÄMMARE)

Nedsatt njurfunktion, högt blodtryck och hjärtsvikt är vanligt hos äldre och utgör relativa kontraindikationer mot Cox-hämmare. Risken för gastrointestinala, kardiovaskulära och renala biverkningar är dosberoende. Vid behovsdosering med lägsta effektiva dos av ett preparat med kort halveringstid (t ex 200 mg ibuprofen eller 25 mg diklofenak) är att föredra framför långverkande preparat. I de fall kontinuerlig NSAID-behandling är lämplig bör ulcusprofylax med omeprazol övervägas. Vid samtidig behandling med warfarin eller ASA kan nabumeton vara ett alternativ även för äldre.

OPIOIDER

Behandling med opioider bör ske efter noggrant övervägande och enbart vid smärttillstånd som svarar på opioidbehandling. Det är viktigt att skilja mellan opioidinducerad sedering och analgesi. Individanpassad dosering ökar förutsättningarna för god effekt och minskad risk för biverkningar, bland annat sedering, kognitiva störningar och fallolyckor. Börja med låg dos och anpassa doseringen efter effektdurationen. Halveringstiden är förlängd hos äldre bland annat på grund av nedsatt njurfunktion. Korta doseringsintervall och höga doser kan medföra risk för ackumulering av opioidanalgetika eller aktiva metaboliter. Effekt och biverkningar av behandlingen bör följas upp kontinuerligt.

Var uppmärksam på läkemedelsbiverkningar. Dokumentera ogynnsamma effekter av läkemedel med ICD-kod, t ex Y57.9

Läkemedelsrekommendationer till äldre

Ångest

Kortvariga ångestbesvär och eventuellt initialt vid SSRI-terapi

oxazepam ⇔ **Oxascand**, Sobril

Långvarig ångest

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

Depression

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

Sömnstörningar

Kort behandlingstid bör eftersträvas. Intermittent behandling minskar risken för toleransutveckling.

zopiklon ⇔ **Zopiklon Mylan**, Imovane, Zopiklon ...

Neuroleptika bör undvikas till patienter med demens

Beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdomar (BPSD)

Vid BPSD bör somatiska och psykiska orsaker samt läkemedelsbiverkningar uteslutas. Icke farmakologisk behandling (omvårdnadsåtgärder och stimulans) bör prövas. Vid Lewy body sjukdom är haloperidol och risperidon olämpliga.

⇔ Kan bli föremål för generisk substitution på recept
... Generika från olika företag

Alzheimers sjukdom

Symtomatisk behandling

Effekten på kognition och funktion av kolinesterashämmare är blygsam och likvärdig för de olika läkemedlen. Kostnadseffektiviteten är svårvärderad. SBU-rapport 172/2006 **Demenssjukdomar**; www.sbu.se

Innan behandling inleds bör en fullständig utredning göras för att utesluta behandlingsbara orsaker till symtom på kognitiv störning. Samtidigt bör läkemedelssanering genomföras och antikolinerga läkemedel sätts ut. I behandlingen ska alltid aktivering, kontroll av social trygghet och psykiska besvär ingå. Kliniska skillnader i tolerabilitet finns mellan preparaten. Insättning av kolinesterashämmare bör därför initieras av läkare med god kännedom om demenssjukdomar.

Kolinesterashämmare kan ha en vagoton effekt på hjärtfrekvensen, med risk för kardiella komplikationer hos predisponerade patienter.

Individuell utvärdering av effekten ska ske efter 6 månader för eventuell dosjustering och därefter minst årligen.

Byte eller utsättning av preparat rekommenderas vid utebliven effekt eller biverkningar. Senast 3 veckor efter utsättning bör patientens tillstånd utvärderas.

Handlingsprogram för minnesutredningar och Behandlingsrekommendationer vid kognitiva sjukdomar; www.janusinfo.se

KOLINESTERASHÄMMARE

I första hand

<i>donepezil</i>	Aricept
<i>galantamin</i>	Reminyl

I andra hand

<i>rivastigmin</i>	Exelon plåster
--------------------	-----------------------

Ögon

Bakteriell konjunktivit

En infektiös konjunktivit läker i allmänhet ut spontant inom en vecka och behöver oftast inte behandlas. Detta gäller i synnerhet de konjunktiviter som uppträder i anslutning till en övre luftvägsinfektion.

<i>fusidinsyra</i>	Fucithalmic
<i>kloramfenikol</i>	Chloromycetin

Allergisk konjunktivit

I första hand

natriumkromoglikat ⇔ **Lecrolyn**, Lomudal

I andra hand

emedastin **Emadine**

Torra ögon

Riktlinjer för behandling av torra ögon (innehåller även patient-information för utskrift); www.janusinfo.se

Zoster ophtalmicus

Vid zoster ophtalmicus bör ögonläkare kontaktas.

Herpes zoster sid 60

Specialiserad vård

Kroniskt öppenvinkelglaukom

Målet med behandlingen är att förhindra progress av sjukdomen och försämring av patientens livskvalitet. Medicinsk behandling för att sänka ögontrycket väljs ofta i första hand.

I första hand

BETABLOCKERARE

timolol ⇔ **Optimol**, Blocadren, Timolol ...

Vid behov av att minska systemeffekter

timolol **Timosan**
långverkande

Riktlinjer för behandling av öppenvinkelglaukom;
www.janusinfo.se

Öron

Extern otit

I första hand

oxytetracyklin
+ *hydrokortison*
+ *polymyxin B*

Terracortril med polymyxin B

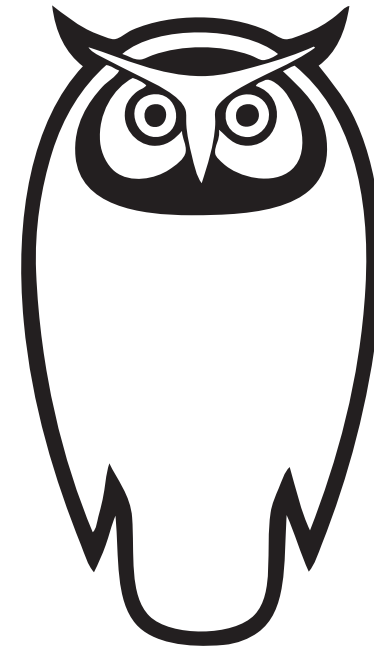
I andra hand

betametason

Diproderm

Akut otitis media sid 54

Rörelsesjuka sid 63

Information om Kloka Listan

Synpunkter på Kloka Listan välkomnas

Allmänna kommentarer och synpunkter på Kloka Listan kan lämnas via formulär på www.janusinfo.se, se Kloka Listan/Lämna synpunkter, eller via e-post till laksak@sll.se.

Motiveringar

Den elektroniska versionen av Kloka Listan på www.janusinfo.se innehåller expertgruppernas motiveringar till rekommendationerna med länkar till referenser och behandlingsriktlinjer.

Kloka Listan vid elektronisk förskrivning

Målet är att rekommenderade läkemedel enligt Kloka Listan ska framgå vid elektronisk förskrivning oavsett journalsystem. För närvarande levereras regelbundet uppdaterade filer till journalsystemen ProfDoc, Svedstar, Melior, VAS och Take Care. Samtliga användare av dessa system inom Stockholms läns landsting skall därmed ha Kloka Listans rekommendationer markerade. Kontakta i annat fall systemansvarig. Kloka Listan presenteras även i Pharmtechs produktserie SafeMed för mobilt och stationärt bruk.

Kloka Listan ingår i SIL (Svensk Informationsdatabas för Läkemedel). Vartefter SIL-databasen införs i olika journalsystem kommer den att ersätta nuvarande distributionsformat av Kloka Listan till respektive system, för närvarande gäller det bl a Medidoc och SysTeam Cross.

Läkemedel som är tillägg för specialiserad vård ingår inte i filer till journalsystem.

Läkemedelsinformation

Janusinfo; www.janusinfo.se

Janusinfo produceras av Läkemedelscentrum och är Stockholms läns landstings webbplats för kommersiellt obunden läkemedelsinformation. Janusinfo innehåller information från Läksak och dess expertgrupper samt Stockholms läkemedelskommittéer. På Janusinfo finns ett brett utbud av producentobundna informations- och kunskapstjänster för sjukvården i Stockholms läns landsting:

- **Behandlingsriktlinjer**
Innehåller bl a behandlingsrekommendationer från Läksaks expertgrupper och Strama. Här finns även behandlingsprogrammet Akut internmedicin.
- **Interaktioner**
Sök i Sfinx-databasen efter framför allt farmakokinetiska interaktioner för läkemedel på den svenska och finska marknaden. Användning av databasen är kostnadsfri, men inloggning krävs. Lösenord skaffas via webbsidan.
- **Läkemedel och fosterskador**
Bedömningar av läkemedels eventuella fosterpåverkan. Omfattar samtliga läkemedel på den svenska marknaden.
- **Nya läkemedel**
Expertbedömningar av nya läkemedel med rekommendationer om vilken plats preparaten bör ha i klinisk praxis.
- **Specialläkemedel**
Belyser hälsoekonomiska konsekvenser vid introduktion av nya läkemedel.
- **Läkemedel och amning**
Informerar om lämpligheten att amma under pågående behandling med olika läkemedel.
- **Miljö och läkemedel**
Förteckning över miljöklassificerade läkemedel och information om läkemedels påverkan på naturen.
- **Länkar**
Länkar till ett stort antal webbsidor med information med läkemedels- eller naturläkemedelsanknytning.

forts

Läkemedelsinformationscentral

Läkemedelsrelaterade frågor angående effekt, interaktioner, biverkningar samt graviditet och amning:

tfn 585 810 60, karolic@karolinska.se

Farmaceutiska frågor:

tfn 517 753 42, karoline.ka@apoteketfarmaci.se

Mer information finns på www.janusinfo.se. Ställ frågor om läkemedel.

Miljöeffekter av läkemedel

Huvuddelen av alla läkemedel vi använder utsöndras via urinen i oförändrat skick eller som metaboliter. De når reningsverk samt ibland också vattendrag och grundvatten. Eftersom läkemedel ofta är anpassade för att stå emot biologisk nedbrytning kan de finnas kvar i miljön under lång tid.

Vissa läkemedel har påvisats i dricksvatten vilket är en varningssignal om att vårt sätt att hantera läkemedel i dag kan leda till hälso- och miljöproblem i framtiden. Stockholms läns landsting har därför beslutat att läkemedelssubstanser successivt ska miljöklassificeras. Tre fjärdedelar av försäljningsvolymen i Stockholms län utgörs för närvarande av miljöklassificerade läkemedel.

Miljöklassificeringen är ett av de kriterier som vägs in i bedömningen vid val av rekommenderade preparat i Kloka Listan. När preparat som jämförs är likvärdiga avseende medicinsk effekt och säkerhet beaktas miljöpåverkan och pris.

Klassificering sker både av miljöfarlighet och miljörisk. Med miljöfarlighet avses substansens miljöskadliga egenskaper, som förmåga att stå emot nedbrytning (persistens), förmåga att ansamlas i fettvävnad (bioackumulering) och dess giftighet för vattenlevande organismer. Miljöfarlighetsklassificeringen görs av Stockholms läns landsting och baseras på data från läkemedelstillverkarna. Bedömningen utförs enligt ett system som landstinget och Apoteket AB utarbetat i samråd med ekotoxikologisk expertis.

Miljörisken avser sannolikheten för akut toxisk påverkan för vattenlevande organismer vid användning av substansen i nuvarande omfattning. Miljöriskbedömningen utförs av Läkemedelsindustriföreningen enligt en modell som tagits fram i ett samarbete mellan Apoteket AB, Läkemedelsindustriföreningen, Läkemedelsverket, Stockholms läns landsting samt Sveriges kommuner och landsting.

Vid bedömning av en substans miljöpåverkan bör hänsyn tas till både miljörisk och miljöfarlighet eftersom bioackumulering och persistens inte ingår i riskbedömningen.

För utförligare information om läkemedels miljöeffekter se www.janusinfo.se/miljo

Läksak och expertgrupper

Läksak är sjukvårdens medicinska expertorgan i läkemedelsfrågor inom Stockholms läns landsting. Ledamöterna representerar olika verksamheter och professioner och har tillsammans en bred klinisk, farmakologisk och vetenskaplig kompetens. Läksak arbetar med stöd av 23 expertgrupper inom olika specialitetsområden.

Expertgrupperna, som har hög klinisk och vetenskaplig kompetens inom sina respektive områden, består av erfarna specialitetsläkare verksamma inom slutenvård, primärvård och klinisk farmakologi samt apotekare.

Läksak och expertgrupperna följer en gemensam jävspolicy där öppenhet kring engagemang och aktiviteter tillsammans med läkemedelsindustrier och andra intressenter är central. Årliga jävsdeklarationer tillämpas.

Kloka Listan baseras på förslag till rekommendationer från Läksaks expertgrupper grundade på vetenskaplig dokumentation avseende effekt och säkerhet, farmaceutisk ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet och miljöaspekter. Rekommendationerna beslutas av Läksak och omprövas årligen eller vid behov.

Ledamöter i Läksak 2009

- Lars L Gustafsson**, ordförande, professor, överläkare
Bo Ringertz, vice ordförande, docent, överläkare
Margaretha Julander, sekreterare, leg apotekare
Eva Andersén Karlsson, docent, överläkare
Ulrika Aronowitsch, sjukhusapotekare
Jonas Bergh, professor, överläkare
Kerstin Callinggård, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)
Tove Gunnarsson, med dr, överläkare
Jan Hasselström, med dr, distriktsläkare
Paul Hjemdahl, professor, överläkare
Katarina Le Blanc, professor, bitr överläkare
Synnöve Lindemalm, med dr, specialistläkare
Karl-Gösta Ljungström, docent, överläkare

- Henry Nyhlin**, docent, överläkare
Daniel Schmidt, docent, överläkare
Stina Sellgren, med dr, sjuksköterska
Birgit Sunnanbo, leg apotekare
Christina Syk, överläkare
Rolf Tryselius, distriktsläkare
Sigurd Vitols, professor, överläkare
Rumiana Zlatewa, specialistläkare

Läksaks expertgrupper

Ordföranden	Telefon
Analgetika och reumatologiska sjukdomar Jan Persson, med dr, överläkare	585 855 93
Anestetika Michael Lagerkranser, docent	737 30 52
Endokrinologiska och metabola sjukdomar Eva Andersén Karlsson, docent, överläkare	616 32 63
Gastroenterologiska sjukdomar Daniel Schmidt, docent, överläkare	587 014 06
Geriatriska sjukdomar Matti Viitanen, professor, överläkare	585 854 73
Hjärt-kärlsjukdomar Paul Hjemdahl, professor, överläkare	517 752 92
Hudsjukdomar Lena Lundeberg, docent, överläkare	517 778 46
Infektionssjukdomar Urban Hellgren, docent, överläkare	585 819 39
Luftvägs- och allergisjukdomar Michael Runold, med dr, överläkare	616 30 90
Medicinska njursjukdomar Carl-Gustaf Elinder, professor, överläkare	585 825 27
	forts

Mun-, tand- och käksjukdomar

Georgios Panagiotidis, docent, överläkare 585 826 78

Neurologiska sjukdomar

Mia von Euler, docent, bitr överläkare 517 768 42

Obstetrik och gynekologi

Angelica Lindén Hirschberg, professor, överläkare 517 733 26

Onkologiska och hematologiska sjukdomar

Jonas Bergh, professor, överläkare 517 743 10

Plasmaprodukter och antitrombotiska läkemedel

Gerd Lärfars, med dr, överläkare 616 31 50

Psykiatriska sjukdomar

Johan Franck, professor, överläkare 517 746 51

Radiofarmaka

Hans Jacobsson, professor, överläkare 517 735 81

Röntgenkontrastmedel

Peter Aspelin, professor, överläkare 585 862 36

Särläkemedel

Katarina Wide, med dr, överläkare 585 874 68

Urologi

Peter Ekman, professor, överläkare 737 30 52

Vaccin

Åke Örtqvist, docent, smittskyddsläkare 737 39 21

Vätsketerapi och nutrition

Gunilla Sundelin, överläkare 616 22 45

Ögonsjukdomar

Leif Tallstedt, docent, överläkare 672 35 17

Upphandlade läkemedel 2010

Analgetika och reumatologiska sjukdomar

Depo-Medrol Orifarm
 Depo-Medrol cum lidocain Orifarm
 Dolcontin
 Durogesic
 Ketogan Novum inj
 Morfin Special
 Morfin Meda
 OxyContin
 OxyNorm
 Panodil
 Remicade
 Solu-Medrol Orifarm

Anestetika

Atracurium-hameln
 Esmeron Schering-Plough
 Fentanyl B Braun
 Flumazenil Hameln
 Midazolam Panpharma
 Propofol-Lipuro
 Propolipid inj flaska 20 ml
 Sevoflurane Baxter
 Sevorane
 Ultiva

Endokrinologiska och metabola sjukdomar

Humulin Regular inj flaska 10 ml
 Octreotide Hospira
 Sandostatin LAR Novartis
 Somatuline Autogel
 Somatuline PR

Gastroenterologiska sjukdomar

Nexium inj

Hjärt-kärlsjukdomar

Arixtra
Furix
Furix Retard
Reopro

Infektionssjukdomar

Aciklovir Hospira *inf*
Benzylpenicillin Panpharma
Cefotaxim Teva
Ceftriaxon Stragen
Ciprofloxacin Hospira *inf*
Clindamycin ratiopharm *inj*
Cloxacillin Stragen
Fortum
Piperacillin/Tazobactam Fresenius Kabi
Vancomycin Axelia *kapsel*
Vancomycin Hospira *inj*
Zinacef

Medicinska njursjukdomar

Aranesp
Cosmofer
Eprex
Extraneal
Ferinject
Gambrosol Trio
Mircera
Natriumklorid Baxter *primingvätska*
Nutrineal
Physioneal
Venofer (1:a hand Orifarm, 2:a hand Renapharma-Vifor)

Onkologiska och hematologiska sjukdomar

Alimta
BCG-medac *intravesikalt bruk*
Carboplatin Meda
Cisplatin Hospira
Cytarabine Pfizer
Doxorubicin Meda
Etoposid Meda
Farmorubicin
Fludarabin Actavis
Gemcitabin Actavis
Irinotecan Fresenius Kabi
Methotrexate Teva
Mitomycin
Neulasta
Ondansetron Fresenius Kabi *inj*
Ondansetron Teva *tablett*
Oxaliplatin Hospira
Paclitaxel Teva
Vinorelbin Ebewe

Plasmaprodukter och antitrombotiska läkemedel

Atenativ
Feiba
Fragmin
Immunine
Innohep
Klexane
Metalyse
Nanotiv
Ocplex
Rhophylac
TachoSil
Tisseel Duo Quick

Röntgenkontrastmedel

Dotarem
Endorem
Gadovist
Gastrografin
Iomeron
Lumirem
Magnevist
MultiHance
Omnipaque
Omniscan
Optiray
Primovist
Teslascan
Ultravist
Visipaque

Urologi

Natriumklorid Uromatic 4x3000 ml Baxter
Xylocain *gel*

Vätsketerapi, nutrition

Addex-Kaliumklorid
Addex-Natriumklorid
Albumin Octapharma
Albuminativ
Clinoleic
Descutan
Glucos Braun 50, 100 mg/ml
Glucos Braun buffrad
Glucos Baxter med Na40+K20
Intralipid
Kabiven
Klorhexidin Fresenius Kabi *lösning*
Klorhexidinsprit/färgad Fresenius Kabi
Macrodex

Natriumklorid Braun, Baxter *inj*
Natriumklorid Braun *inj*
Natriumklorid Fresenius Kabi *spolvätska*
Natriumklorid Baxter *urologi spolvätska*
Nutriflex Lipid
Oliclinomel
Peditrace
Plasmodex
Promiten
Rheomacrodex
Ringer-acetat Fresenius Kabi
Soluvit
Sterilt vatten Braun *inj*
Sterilt vatten Fresenius Kabi *spolvätska*
StructoKabiven
Tracel
Vasolipid
Vitalipid adult/infant
Volulyte

Indikationer

A

Abort, medicinsk	33
ADHD	89
Akne	49
Aktinisk keratos	50
Akut otitis media (AOM)	54
Akuta allergiska reaktioner	9
Alkoholsjukdomar	88
Allergi	9
Alzheimers sjukdom	103
Amning och läkemedel	26
Amning, nedläggning	33
Anafylaxi	9
Analfissurer	64
Andningsvägar	11
Anemi	17, 72
Anestesi	18
Angina pectoris	39
Ansträngningsinkontinens	96
Antikonception	27
Antikonception, akut	29
Artärsjukdom, perifer	45
Astma	12

B

Barn och läkemedel	20
Bensår, infekterade	59
Bihåleinfektion	55
Binjurebarkshormoner	25
Bipolär sjukdom	86
Borrelia	58
BPSD	102
Bronkit	16, 56
Bronkobstruktion	14
Bröstcancer	75

C

Candidiasis	63
Cervixutmognad	33
Cystit	57
Cytostatika	77

D

Depression	68, 85, 102
Diabetes mellitus	22
Diarré	63
Dysmenorré	30
Dyspepsi	61

E

Eksem	48
Endokarditprofylax	60
Endokrinologi	22
Epilepsi	68, 69
Erekttil dysfunktion	97
Erysipelas	59

F

Fertilitetsbehandling	34
Förmaksflimmer, förmaksfladder	43
Förstoppning	64, 93
Förtidsbörd	33
Förvärkar	33

G

Gastroesofageal refluxsjukdom	61
Generaliserade smärttillstånd	94
Gikt	95
Glaukom	105
Glukokortikoider, utvärtes	48
Graviditet och läkemedel	26
Graviditetsillamående	63
Gynekologi, obstetrik	27

●●● Indikationer

H	
Halsinfektioner	54
Helicobacter pylori	62
Hematologi	75
Hemorroider	64
Hemostatiskt verkande läkemedel	47
Herpes zoster	60
Hjärta och kärl	35
Hjärt-kärlsjukdom, prevention	35
Hjärtsvikt	41
Hosta	12
Hud	48
Hud- och mjukdelsinfektioner	58
Hudmykoser	48
Hudrengöring	50
Hundbett	58
Huvudlöss	50
Hyperkalcemi, tumörinducerad	77
Hyperkalemi	71
Hyperprolaktinemi	33
Hypertoni	36
Hypofys- / hypotalamushormoner	25
I	
IBS (Irritable Bowel Syndrome)	64
Illamående	63, 77, 93
Impetigo	59
Infektioner	51
Inflammation	90, 95
Inflammatorisk smärta	90
Inflammatoriska tarmsjukdomar	65
Inkontinens	96
Intravenös regional anestesi	19
Ischemisk hjärtsjukdom	38
K	
Kalcium-fosfatmetabolism	72
Kattbett	58

●●● Indikationer

Klimakteriebesvär	31
KOL, Kroniskt obstruktiv lungsjukdom	15, 56
Konjunktivit	10, 104
L	
Lokalanestesi	18
Luftvägsinfektioner, nedre	56
M	
Matsmältningsorgan	61
Maxillarsinuit	55
Menstruation	30
Metabol acidos	71
Meteorism	62
Migrän	68
Mjukgörande medel	48
Mjölckstockning	30
Multipel skleros (MS)	70
Mykoplasma	56
Människobett	58
N	
Neurologi	66
Neuropatisk smärta	94
Nikotinberoende	87
Njurprotektion	71
Njursjukdomar	71
Nociceptiv smärta	90
Nutrition	73
Näspolypos	11
Nästäppa	11
O	
Obstipation	64, 93
Onkologi	75
Opioider	91, 92, 93
Osteoporos	77, 78
Otit, extern	106
Ovulationsinduktion	34
Ovulationsstimulering	34

P	
Pankreasinsufficiens	64
Parenteral nutrition	73
Parkinsons sjukdom	70
Pc-allergi	51
Pneumoni	56
Postoperativt illamående och kräkning (PONV)	19, 83
Postoperativ smärta	81
Postoperativ vård	81
Preoperativ vård	80
Prostatacancer	76
Prostataförstoring	96
Pseudokrupp	12
Psoriasis	50
Psykatri	84
Psykos	87
Pyelonefrit	57
R	
Regional anestesi	19
Restless legs (RLS)	70
Rh-immunisering	33
Rinit	9, 11
Rinosinuit	11
Rosacea	49
Rytmrubbningar	44
Rökavvänjning	87
Rörelsesjuka	63
S	
Sinuit	11, 55
Smärta	90
Status epilepticus	69
Streptokocktonsillit	55
Stroke	66
Subarachnoidalblödning	66
Sårinfektioner	59
Sårrengöring	50
Sömnstörningar	88, 102

T	
Tarmrengöring inför röntgen	65
TIA	67
Tonsillit	55
Torra ögon	104
Torrhosta	12
Trigeminusneuralgi	94
Trombosprofylax	36
Trängningsinkontinens	96
Tyreoidahormon	25
Tyreostatika	25
U	
Ulcusprofylax	92
Ulcussjukdom	62
Urinvägsinfektioner	57
Urologi	96
Urtikaria	49
Utsättning av läkemedel	61, 80, 93
V	
Vaginit, vaginos	30
Venös tromboembolisk sjukdom	45
Värkstimulerande medel	33
Vätske- och saltretention vid njursvikt	71
Vätsketerapi	98
Z	
Zoster ophtalmicus	104
Ä	
Ängest	84, 102
Ä	
Äldre och läkemedel	100
Ö	
Ögon	104
Öron	106
Öron-, hals- och bihåleinfektioner	54

Substanser och preparat

Kursiv stil = substans
Rak stil = preparatnamn

A

<i>abciximab</i>	39
<i>acetylcystein</i>	16
Acetylcystein Mylan	6
<i>acetylsalicylsyra</i>	39, 40, 44, 45, 67, 68, 90, 91
Aciclovir Hospira	53
Aciclovir Ranbaxy	53, 60
<i>aciklovir</i>	53
Aclasta	79
Actilyse	46, 66
Activelle	32
<i>adapalen</i>	49
Addex-Kalium	74, 99
Addex-Kaliumklorid	74, 99
Addex-Magnesium	74, 99
Addex-Natriumklorid	74, 99
<i>adenosin</i>	44
Adenosin Life Medical	44
<i>adrenalin</i>	9, 12, 43
Adrenalin Mylan	9, 12, 43
Airomir	12
<i>akamprosot</i>	88
Aldara	50
<i>alendronat</i>	79
Alendronat Teva Veckotablett	79
<i>alfakalcidol</i>	72
<i>alfuzosin</i>	97
Alfuzosin ratiopharm	97
<i>alimemazin</i>	84
<i>allopurinol</i>	95
Allopurinol Nordic Drugs	95
<i>alprostadiol</i>	97
Altargo	53, 59
<i>alteplas</i>	46, 66
<i>amilorid</i>	37, 42
Amilorid Mylan	42

<i>Amimox</i>	51, 54, 56, 58, 62
<i>aminosyralösning</i>	73, 74
<i>amiodaron</i>	44
<i>amitriptylin</i>	94
<i>amlodipin</i>	36, 37, 40
Amlodipin BMM Pharma	36, 40
<i>amoxicillin</i>	51, 60, 62
<i>amoxicillin + klavulansyra</i>	51
<i>ampicillin</i>	52
Anafranil	84, 85
Anapen	9
Anapen Junior	9
<i>anastrozol</i>	75
Aranesp	72
Aricept	103
Arimidex	75
Arixtra	39
Asacol	65
Atacand	37, 38, 42
Atacand Plus	38
Atarax	49, 84, 100
<i>atosiban</i>	33
Atracurium-hameln	19, 115
<i>atrakurium</i>	19
<i>atropin</i>	44
Atropin Mylan	44
Atrovent	11, 15
Atrovent Nasal	11
<i>azatioprin</i>	65
Azatioprin Mylan	65
<i>azelainsyra</i>	49

B

Bactrim	51, 57
Bactrim forte	51, 57
Basiron AC	49
BCG-medac	77
BCG-vaccin	77
Behapan	17
<i>bendroflumetiazid</i>	37, 42
<i>bensoylperoxid</i>	49
<i>bensylpenicillin</i>	52

●●● Substanser och preparat

Benzylpenicillin Panpharma	52
Betabion	88
<i>betametason</i>	9, 12, 14, 16, 19, 48, 50, 65, 83, 106
Betapred	9, 12, 14, 16, 19, 65
Betnovat	48
Bicalutamide Teva	76
<i>bikalutamid</i>	76
<i>bisoprolol</i>	40, 41, 43
Bisoprolol Actavis	40, 41, 43
Bondil	97
Bricanyl	12, 14, 33
Bricanyl inj	14
Bricanyl Turbuhaler	12
<i>bromokriptin</i>	33
Brufen	82, 90, 91
Brufen retard	91
<i>budesonid</i>	13, 14, 16, 65
<i>budesonid + formoterol</i>	14
<i>bupivakain</i>	18
<i>buprenorfin</i>	91, 92
<i>bupropion</i>	87
Buventol Easyhaler	12, 15

C

Calcichew-D3 Spearmint	78
Calcitugg	72
Calciumfolinate Teva	77
Campral	88
Canesten	30
Canoderm	48
Carbocain	18
Carbocain adrenalin	18
Carboplatin Meda	77
Caverject	97
Caverject Dual	97
<i>cefadroxil</i>	51
Cefadroxil Sandoz	51, 55, 57, 59
<i>cefotaxim</i>	52
Cefotaxim Teva	52
<i>ceftazidim</i>	52
<i>cefuroxim</i>	52

Substanser och preparat ●●●

Cerazette	29
<i>cetirizin</i>	9, 49
Cetirizin STADA	9, 49
Chloromycetin	104
Cialis	97
Cilaxoral	64, 93
<i>ciprofloxacin</i>	51, 52
Ciprofloxacin Hospira	52
Ciprofloxacin Sandoz	51, 57
Cisordinol-Acutard	87
<i>cisplatin</i>	77
Cisplatin Hospira	77
<i>citalopram</i>	68, 85, 86, 102
Citalopram Sandoz	68, 85, 86, 102
Citanest	19
Citodon	82, 91
Citodon forte	91
Clindamycin ratiopharm	52
Cloxacillin Stragen	52
Clozapine Actavis	87
Cocillana-Etyfin	12
Combivent	14
Concerta	89
Cordarone	44
Cortimyk	48
Cozaar	37, 38, 71
Cozaar Comp	38
Cozaar Comp Forte	38
Creon 25000	64
<i>cyanokobalamin</i>	17
Cyklokapron	30, 47, 80
<i>cytarabin</i>	77
Cytarabine Pfizer	77
Cytotec	33

D

Daivobet	50
Daivonex	50
<i>dalteparin</i>	45
<i>darbepoetin alfa</i>	72
Decapeptyl Depot	76

●●● Substanser och preparat

Depo-Medrol	95
Depo-Provera	29
Descutan	50
<i>desmopressin</i>	25, 47, 80
<i>desogestrel</i>	29
Detrusitol	96
Detrusitol SR	96
<i>dextran 1</i>	98
<i>dextran 60</i>	98
<i>dextran 70</i>	98
<i>diazepam</i>	69, 84, 101
Diazepam Desitin	69
Diclofenac T ratiopharm	82, 90, 95
Differin	49
Diflucan	30, 53, 63
<i>digoxin</i>	43, 44
Digoxin BioPhausia	43, 44
<i>diklofenak</i>	80, 82, 90, 91, 95, 101
<i>diklofenak-K</i>	82, 90, 95
Diklofenak Mylan	90
<i>diklofenak-Na</i>	90, 91
Dimor	63
<i>dinoproston</i>	33
Dipeptiven	74
Diproderm	106
<i>dipyridamol</i>	67
<i>dobutamin</i>	43
Dobutamin Carino	43
Doktacillin	52
Dolcontin	92
<i>donepezil</i>	103
Dostinex	33
<i>doxazosin</i>	38
Doxazosin ratiopharm	38
<i>doxorubicin</i>	77
Doxorubicin Meda	77
<i>doxycyklin</i>	51
Doxyferm	51, 55, 56, 58
Dridol	19
<i>droperidol</i>	19, 83
<i>drosiprenon + etinylöstradiol</i>	28

Substanser och preparat ●●●

Duroferon	17
Durogesic	92
E	
<i>ekonazol</i>	48
Elocon	48
Emadine	10, 104
<i>emedastin</i>	10, 104
EMLA	18
Emovat	48
<i>enalapril</i>	36, 37, 41, 71
Enalapril Comp Sandoz	37
<i>enalapril + hydroklortiazid</i>	37
Enalapril Sandoz	36, 41, 71
<i>enoxaparin</i>	39
Entocort	65
<i>epirubicin</i>	77
Eprex	72
Ergenyl	69, 86
Ergenyl Retard	69, 86
Ery-Max	51, 54, 56
<i>erytromycin</i>	51, 58
<i>erythropoietin</i>	72
Esidrex	37, 42
Esmeron	19
Estradot	32
Estradurin	76
Etalpha	72
<i>etonogestrel</i>	28, 29
<i>etonogestrel + etinylöstradiol</i>	28
<i>etoposid</i>	77
Etoposid Meda	77
<i>etyl morfin + cocillanaextrakt + senegaextrakt</i>	12
Eusaprim	51, 52
Exelon	103
F	
Farmorubicin	77
Femanest	32
<i>fenoximetylpenicillin</i>	51
<i>fentanyl</i>	92

●●● Substanser och preparat

<i>ferrosulfat</i>	17
<i>fettemulsion</i>	73, 74
Finacea	49
<i>finasterid</i>	97
Finasterid Sandoz	97
Flagyl	30, 51, 62
<i>flekainid</i>	44
Florinef	25
Fluconazol Krka	30, 53, 63
<i>fludrokortison</i>	25
<i>flukloxacillin</i>	51, 58
<i>flukonazol</i>	30, 53, 63
<i>fluoxetin</i>	86
Fluoxetin ratiopharm	86
Flutide Diskus	13, 16
<i>flutikason</i>	13, 14, 16
<i>flutikason + salmeterol</i>	14
Folacin	17
<i>folsyra</i>	17
<i>fondaparinux</i>	39
<i>formoterol</i>	13, 14, 15
Fortum	52
<i>fosfenytoin</i>	69
Fragmin	45, 81
Fucithalmic	104
Fundan	48
Furadantin	51, 57
Furix	42, 71
<i>furosemid</i>	42, 71
<i>fusidinsyra</i>	104
<i>fytomenadion</i>	47, 66

G

<i>gabapentin</i>	94
Gabapentin Hexal/Sandoz	94
<i>galantamin</i>	103
<i>ganirelix</i>	34
Garamycin	52
<i>gemcitabin</i>	77
Gemcitabin Actavis	77
<i>gentamicin</i>	52
Glavamin	74

Substanser och preparat ●●●

<i>glibenklamid</i>	23
Glibenklamid Recip	23
<i>glimepirid</i>	23
Glimepirid BMM Pharma	23
<i>glipizid</i>	23
Glucagon Novo Nordisk	25
Glucos Baxter 100 mg/ml Na40 + K20	73
Glucos B Braun 100 mg/ml	73
<i>glukagon</i>	25
<i>glukoslösning</i>	73
<i>glukoslösning + elektrolyter</i>	73
<i>glutaminkoncentrat</i>	74
<i>glycerol</i>	48
<i>glyceryltrinitrat</i>	39, 40
Glycophos	74, 99
Glytrin	39

H

Heparin LEO	46
<i>heparinnatrium</i>	46
Heracillin	51, 59
Humalog	23, 24
Humalog Mix	24
Humulin Regular	24
<i>hydroklortiazid</i>	37, 38, 42
<i>hydroklortiazid + amilorid</i>	37
<i>hydrokortison</i>	25, 48, 64, 106
<i>hydrokortisonbutyrat</i>	48
Hydrokortison CCS	48
Hydrokortison Nycomed	25
<i>hydroxizin</i>	49, 84
<i>hydroxyetylsterkelse</i>	98

I

<i>ibuprofen</i>	68, 82, 90, 91, 101
Imdur	40
Imigran	68
<i>imikvimod</i>	50
<i>imipenem + cilastatin</i>	52
<i>immunoglobulin anti-D</i>	33
Implanon	29
Indivina	32

●●● Substanser och preparat

Innohep	45
Inolaxol	64
Insulatard	6, 24
<i>insulin aspart</i>	23, 24
<i>insulin glargin</i>	24
<i>insulin humant</i>	24
<i>insulin lispro</i>	23, 24
Intralipid	74
<i>ipratropium</i>	11, 14, 15
<i>ipratropium + salbutamol</i>	14
<i>isoprenalin</i>	43
Isoprenalinsulfat APL	43
Isoptin	40, 43, 44
Isoptin Retard	40, 43
<i>isosorbid-5-mononitrat</i>	40
<i>ispaghula</i>	64

J

<i>järnsackaros</i>	17, 72
---------------------	--------

K

<i>kabergolin</i>	33
Kabiven	73
Kalcipos	72, 78
Kalcipos-D	78
<i>kalcipotriol</i>	50
<i>kalcipotriol + betametason</i>	50
<i>kalciulfolinat</i>	77
<i>kalciulfosfat</i>	72, 78
<i>kalciulfosfat + D-vitamin</i>	78
Kaleorid	42
<i>kaliulfosfat + dikaliulfosfat</i>	74, 99
<i>kaliulfosfat</i>	42, 74, 99
<i>kandesartan</i>	37, 38, 42
<i>kandesartan + hydroklortiazid</i>	38
<i>karbamazepin</i>	69, 94
<i>karbamid</i>	48
<i>karboplatin</i>	77
<i>ketokonazol</i>	48
<i>ketorolak</i>	82, 91
Klacid	62
<i>klaritromycin</i>	62

Substanser och preparat ●●●

Klexane	39
<i>klindamycin</i>	52
<i>klobetason</i>	48
<i>klomifen</i>	34
<i>klomipramin</i>	84, 85
<i>klopidogrel</i>	39, 45, 67, 80
<i>kloramfenikol</i>	104
<i>klorhexidin</i>	50
Klorhexidin Fresenius Kabi	50
Klorhexidinsprit Fresenius Kabi	50
<i>klotrimazol</i>	30
<i>kloxacillin</i>	52
<i>klozapin</i>	87
<i>koagulationsfaktorer II, VII, IX, X</i>	47, 66
Konaktion Novum	47, 66
<i>koriogonadotropin</i>	34
Kåvepenin	51, 54, 55, 56, 58, 59

L

<i>labetalol</i>	38
<i>laktulos</i>	64
Laktulos Meda	64
Lamisil	48
Lantus	24
Lasix Retard	42, 71
<i>laurylsulfat</i>	64
Laxabon	65
Lecrolyn	10, 104
Lederspan	95
Levaxin	25
Levitra	97
<i>levodopa + benserazid</i>	70
<i>levodopa + karbidopa</i>	70
<i>levonorgestrel</i>	27, 28, 29, 30, 32
<i>levonorgestrel + etinylostradiol</i>	28
<i>levotyroxin</i>	25
<i>lidokain</i>	18, 64, 97
<i>lidokain + adrenalin</i>	18
<i>lidokain + hydrokortison</i>	64
<i>lidokain + prilokain</i>	18
Lithionit	85, 86
<i>litium</i>	85, 86

●●● Substanser och preparat

Locoid	48
<i>loperamid</i>	63
<i>loratadin</i>	9, 49
Loratadin ratiopharm	9, 49
<i>losartan</i>	37, 38, 71
<i>losartan + hydroklortiazid</i>	38
<i>lymecyklin</i>	49
M	
Macrodex	98
Madopark	70
Madopark Depot	70
Madopark Quick	70
Magnecyl brus	39, 68
<i>magnesiumsulfat</i>	74, 99
<i>makrogol + elektrolyter</i>	64, 65, 93
<i>malation</i>	50
<i>mannitol</i>	99
Mannitol	99
Marcain	18
<i>medroxyprogesteron</i>	29, 32
<i>medroxyprogesteron + östradiol</i>	32
<i>meklozin</i>	63, 93
<i>mepivakain</i>	18
<i>mepivakain + adrenalin</i>	18
Meronem	52
<i>meropenem</i>	52
<i>mesalazin</i>	65
<i>metformin</i>	23, 101
Metformin Meda	23
Methergin	33
Methotrexate Teva	77, 95
<i>metoklopramid</i>	63, 68, 93
<i>metolazon</i>	42
<i>metoprolol</i>	44
<i>metoprololsuccinat</i>	37, 40, 41, 69
<i>metotrexat</i>	77, 95
<i>metronidazol</i>	30, 51, 52, 62
Metronidazole Braun	52
<i>metylergometrin</i>	33
<i>metylfenidat</i>	89
<i>metylprednisolon</i>	70, 95

Substanser och preparat ●●●

Microlax	64
Mifegyne	33
<i>mifepriston</i>	33
<i>mikonazol + hydrokortison</i>	48
Mildison Lipid	48
Mindiab	23
<i>mineralsalter</i>	65
Miniderm	48
Minirin	25
Minprostin	33
Mirena	28, 30, 32
<i>mirtazapin</i>	85
Mirtazapin Nycomed	85
<i>misoprostol</i>	33
<i>mitomycin</i>	77
Mitomycin	77
<i>mometason</i>	9, 11, 48
<i>morfin</i>	82, 91, 92
Morfin Meda	82, 91
Movicol	64, 93
Mycostatin	63
N	
<i>nabumeton</i>	91, 101
<i>nafarelin</i>	34
<i>naltrexon</i>	88
Naltrexon Vitaflo	88
<i>naproxen</i>	30, 68, 91
Nasonex	9, 11
Natriumbikarbonat Fresenius Kabi	98
Natriumbikarbonat Recip	71
<i>natriumglycerofosfat</i>	74, 99
<i>natriumklorid</i>	74, 98, 99
<i>natriumklorid + acetat + elektrolyter</i>	98
<i>natriumkromoglikat</i>	10, 104
<i>natriumpikosulfat</i>	64, 93
<i>natriumvätekarbonat</i>	71, 98
Neovletta	28
Nezeril	11
<i>nimodipin</i>	66
Nimotop	66
<i>nitrofurantoin</i>	51

●●● Substanser och preparat

Nitroglycerin BMM Pharma	39
Nitromex	39
<i>noradrenalin</i>	43
Noradrenalin Abcur	43
<i>noretisteron</i>	31, 32
<i>noretisteron + östradiol</i>	32
Norlevo	29
Normorix mite	37
Norspan	92
Novofem	32
NovoMix	24
NovoRapid	23
NuvaRing	28
<i>nystatin</i>	63

O

Ocplex	47, 66
Octostim	47, 80
Octreotide Hospira	25
<i>oktreotid</i>	25
<i>olanzapin</i>	87
<i>omeprazol</i>	61, 62, 92, 101
Omeprazol Sandoz	61, 62, 92
<i>ondansetron</i>	19, 77, 83
Ondansetron Fresenius Kabi	19, 77
Ondansetron Teva	19, 77
Optimol	105
Orgalutran	34
Ovesterin	32
<i>oxaliplatin</i>	77
Oxaliplatin Hospira	77
Oxascand	84, 88, 102
<i>oxazepam</i>	84, 88, 101, 102
Oxis Turbuhaler	13, 15
<i>oxymetazolin</i>	11
<i>oxytetracyklin + hydrokortison + polymyxin B</i>	106
<i>oxytocin</i>	30, 33

P

Paclitaxel Teva	77
<i>paklitaxel</i>	77
<i>pamidronat</i>	77
Pamidronatdinatrium Hospira	77

Substanser och preparat ●●●

<i>pankreasenzym</i>	64
Panodil	68, 82, 90, 91
Panodil Extend	90, 91
<i>paracetamol</i>	68, 82, 90, 91, 100
<i>paracetamol + kodein</i>	91
Peditrace	73
Pentasa	65
Perfalgan	82, 91
<i>perfenazin</i>	87
Pergotime	34
Persantin Depot	67
Pevaryl	48
Phosphoral	65
<i>piperacillin + tazobaktam</i>	52
Piperacillin/Tazobaktam Fresenius Kabi	52
<i>pivmecillinam</i>	51
Plasmodex	98
Plavix	39, 67, 80
<i>polyestradiolfosfat</i>	76
<i>polystyren sulfonat</i>	71
Postafen	63, 93
Pravidel	33
Pred-Clysmo	65
<i>prednisolon</i>	14, 16, 65, 95
Prednisolon Pfizer	14, 16, 65, 95
Pregnyl	34
<i>prilokain</i>	18, 19
Primolut-Nor	32
Primperan	63, 68, 93
Prioderm	50
Pro-Epanutin	69
<i>progesteron</i>	34
Progesteron MIC APL	34
Promiten	98
Pronaxen	30, 68, 91
Propavan	88
<i>propiomazin</i>	88
<i>propofol</i>	19
Propofol-Lipuro	19
Propyderm	48
<i>propylenglykol</i>	48
Propyless	48
<i>propyltiouracil</i>	25

●●● Substanser och preparat

Provera	29, 32
Pulmicort	13, 16
Pulmicort Turbuhaler	13, 16

R

<i>ramipril</i>	36, 40, 41, 71
Ramipril Sandoz	36, 40, 41, 71
Relifex	91
Reminyl	103
Renagel	72
ReoPro	39
Resonium	71
<i>retapamulin</i>	53
Rhophylac	33
Ringer-acetat Fresenius Kabi	98
Risperdal Consta	87
<i>risperidon</i>	87, 102
Risperidon Actavis	87
Ritalin	89
<i>rivastigmin</i>	103
<i>rokuroniumbromid</i>	19

S

<i>salbutamol</i>	12, 14, 15
Salbutamol Arrow	14
<i>salmeterol</i>	13, 14, 15
Salures	37, 42
Sandostatin LAR	25
Selexid	51, 57
Seloken	37, 40, 41, 44, 69
Seloken ZOC	37, 40, 41, 69
Seretide Diskus	14
Serevent Diskus	13, 15
<i>sertralin</i>	68, 84, 85, 86
Sertralin Krka	68, 84, 85, 86
<i>sevelamer</i>	72
<i>sildenafil</i>	97
<i>simvastatin</i>	35, 36, 38, 40, 45, 68
Simvastatin Actavis	36, 38, 40, 45, 68
Sinemet	70
Sinemet Depot	70
<i>solifenacin</i>	96

Substanser och preparat ●●●

Solu-Cortef	25
Solu-Medrol	70
Soluvit	73
Spektramox	51, 58
Spiriva	15
<i>spironolakton</i>	38, 41, 42
Spironolakton Pfizer	38, 41, 42
<i>spårämnen</i>	73
<i>sterkuliagummi</i>	64
Stesolid	69, 84
Stesolid novum	69
<i>sumatriptan</i>	68
Sumatriptan Mylan	68
Suscard	40
Symbicort Turbuhaler	14
Synarela	3
Syntocinon	30, 33

T

<i>tadalafil</i>	97
Tambocor	44
<i>tamoxifen</i>	75
Tamoxifen Sandoz	75
Tegretol	69, 94
Tegretol Retard	69, 94
Temgesic	91
Teofyllamin Ipex	14
<i>teofyllin</i>	14
<i>terbinafin</i>	48
<i>terbutalin</i>	12, 14, 33
Terracortril med polymyxin B	54, 106
Tetralysal	49
Thacapzol	25
Theralen	84
<i>tiamazol</i>	25
<i>tiamin</i>	88
Tienam	52
<i>timolol</i>	105
Timosan	105
<i>tinzaparin</i>	45
Tiotil	25
<i>tiotropium</i>	15

●●● Substanser och preparat

<i>tolterodin</i>	96
Toradol	82, 91
Tracel	73
Tractocile	33
Trandate	38
<i>tranexamsyra</i>	30, 47, 80
<i>triamcinolon</i>	95
Tribonat	98
Trilafon	87
Trilafon Dekanoat	87
Trilafon Enantat	87
<i>trimetoprim</i>	51, 52
Trimetoprim Meda	51
<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	51, 52
<i>triptorelin</i>	76
Trombyl	39, 40, 44, 45, 67
<i>trometamol + acetat + natriumvätekarbonat</i>	98
Tryptizol	94

V

Vagifem	32
<i>valproinsyra</i>	69, 86
Vamin-Glukos	74
Vaminolac	74
Vancomycin Hospira	52
<i>vankomycin</i>	52
Waran	44, 46, 67, 81
<i>ardenafil</i>	97
<i>warfarin</i>	44, 46, 67, 81, 101
<i>venlafaxin</i>	85
Venlafaxin Krka	85
Venofer	17, 72
<i>verapamil</i>	40, 43, 44
Vesicare	96
Viagra	97
<i>vinorelbin</i>	77
Vinorelbin Ebewe	77
Vi-Siblin	64
Vitalipid	73
<i>vitaminer</i>	73
Voltaren	82, 90, 91, 95

Substanser och preparat ●●●

Volulyte	98
----------	----

X

Xamiol	50
Xylocain	18, 97
Xylocain adrenalin	18
Xyloproct	64

Y

Yaz	28
-----	----

Z

Zaroxolyn	42
Zinacef	52
<i>zoledronsyra</i>	79
<i>zopiklon</i>	88, 102
Zopiklon Mylan	88, 102
<i>zuklopentixol</i>	87
Zyban	87
Zyprexa	87

Ö

<i>östradiol</i>	32
<i>östriol</i>	32

